Araştırma Makalesi
Research Article

Gönderim / Received: 23/03/2026
Kabul / Accepted: 24/07/2026

Hukuk Fakültesi Dergisi
Ankara Hacı Bayram Veli University
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068
Cilt / Volume 30 Temmuz / July 2026 Sayı / No. 3

ÖLÜMLE VEYA AĞIR YARALANMAYLA SONUÇLANAN OLAYLARDA MAĞDURUN TEHLİKEYİ BİLİNÇLİ OLARAK ÜSTLENMESİNİN OBJEKTİF İSNADİYETE ETKİSİ

THE IMPACT OF THE VICTIM'S VOLUNTARY ACCEPTANCE OF THE DANGER ON THE OBJECTIVE IMPUTABILITY IN CASES RESULTING IN DEATH OR SERIOUS INJURY

Ali BOYRACI*

ÖZET

Ölümle veya ağır şekilde yaralanmayla sonuçlanan bazı olaylarda, mağdurun bilinçli bir şekilde kendisini tehlikeye maruz bıraktığına rastlanmaktadır. Bu duruma, başkasından temin edilen uyuşturucu maddeyi kullanmak veya sahte içkiyi tüketmek, yasadışı bir sokak yarışına katılmak, ötenazi talebinde bulunmak, bulaşıcı virüs taşıyan biri ile fiziksel temas kurmak ya da tehlikeli bir kurtarma faaliyetine girişmek örnek olarak gösterilebilir. İşte çalışmada bu tür olaylarda meydana gelen ölüm veya ağır yaralanma neticesinin, nedensel sürece çeşitli şekillerde katkı sağlayan üçüncü kişiye (faile) isnat edilip edilemeyeceği sorunu ele alınmıştır. Bu çerçevede ilk olarak, mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesi kavramından ne anlaşılması gerektiği açıklanmıştır. Ardından da Alman ve Türk öğretisindeki görüşler ile mahkeme kararları ışığında mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesinin objektif isnadiyete etkisi incelenmek suretiyle kendi değerlendirmemiz ortaya

* **Dr. Öğr. Üyesi,** Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı/ERZURUM, **E-Posta:** aliboyraci@atauni.edu.tr, **ORCID:** 0000-0003-1112-4108, **DOI:** 10.34246/ahbvuhfd.1914557.

• **Atıf Şekli/Cite As:** Boyracı, Ali, "Ölümle veya Ağır Yaralanmayla Sonuçlanan Olaylarda Mağdurun Tehlikeyi Bilinçli Olarak Üstlenmesinin Objektif İsnadiyete Etkisi", HBV-HFD, 2026, C. 30, S. 3, s. 1857-1912.

• **İntihal /Plagiarism**: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./*This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.*

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

konulmaya çalışılmıştır. Buna göre, Alman hukukunun aksine, Türk hukukunda konunun yeterince ele alınıp tartışılmadığı ve böylelikle hâkim bir görüşe ulaşılamadığı görülmüştür. Ayrıca Yargıtay'ın da konu ile ilgili istikrarlı bir uygulama geliştiremediği tespit edilmiştir. Bu durumun temel nedeninin ise teorik bir altyapı eksikliğinden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Söz konusu eksikliğin giderilmesine katkı sağlama bağlamında, Alman öğretisinde geniş bir kabul gören ve Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından kırk yılı aşkın süreden beri istikrarlı bir şekilde uygulanan fiil hâkimiyeti esasına dayanan sistem eleştirel bir bakış açısıyla incelenip değerlendirilmiş ve benzer bir sisteme Türk hukukunda da geçerlik tanınması önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Objektif isnadiyet, Kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürme, Rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme, Fiil hâkimiyeti, Kişisel sorumluluk ilkesi.*

ABSTRACT

In certain incidents resulting in death or serious injury, the victim is found to have knowingly exposed himself or herself to danger. Examples include using of narcotic substances or consuming counterfeit alcohol supplied by another person, taking part in an illegal street race, requesting euthanasia, engaging in physical contact with an individual carrying a contagious virus or undertaking a hazardous rescue operation. This study examines the issue of whether the result of death or serious injury in such incidents can be attributed to a third party (the perpetrator) who contributes to the causal process in various ways. Within this framework, the concept of the victim voluntarily exposing themselves to danger is first clarified. Subsequently, our own assessment was presented by examining the impact of the victim's voluntary self-endangerment on objective imputability, in light of German and Turkish doctrinal perspectives and judicial decisions. In this regard, unlike German Law, it has been observed that the issue has not been sufficiently examined and discussed in Turkish Law, and thus no dominant opinion has been established. Furthermore, it has been noted that the Court of Cassation (Yargıtay) has not developed a consistent practice on this issue. It has been observed that the primary cause of this situation lies in a lack of theoretical foundation. In the context of contributing to the resolution of this deficiency, the system based on the principle of control over the act -which enjoys wide acceptance in German doctrine and has been applied consistently by the German Federal Court of Cassation (Bundesgerichtshof) over forty years- was critically examined and evaluated, and it was proposed that a similar system be adopted in Turkish Law.

Keywords: *Objective imputation, Voluntary self-endangerment, Consensual exposure to danger by a third party, Control over the act, Principle of personal responsibility.*

EXTENTED ABSTRACT

In certain incidents resulting in death or serious injury, it is observed that the victim voluntarily exposes themselves to danger with full awareness of the danger. Examples of such incidents include: the death of a person who uses narcotic substances or counterfeit alcohol they have purchased; the death of a firefighter affected by smoke while intervening in a fire intentionally or negligently started by another; transmission of the HIV to a person who knowingly engages in sexual activity with an HIV-positive individual; the killing of a victim by another at the victim's own request due to unbearable suffering and serious injury sustained by a passenger participating in an illegal street race. In such incidents, the question of whether the resulting death or serious injury can be attributed to a third party (perpetrator) emerges as a significant legal issue.

In German Law, conclusions in such incidents are drawn based on who controls the act. In this context, when control over the act rests with a third party (perpetrator), the discussion concerns consensual exposure to danger by a third party (einverständliche Fremdgefährdung) and whether the consent provided by the victim is legally valid. Essentially, in incidents resulting in death or serious injury, there is a consensus that the result of death or serious injury may be attributed to the third party (perpetrator) on the basis that the consent given is not legally valid.

On the other hand, if the victim controls the act, the situation involves voluntary self-endangerment (eigenverantwortliche Selbstgefährdung). In this case, the principle of personal responsibility (Selbstverantwortungsprinzip) – which is predominant in German doctrine and also supported in Turkish Law – is applied. Under this principle, a third party can not be held responsible for the harmful or dangerous result caused by an act directly committed by the victim. This act falls within the scope of the victim's individual responsibility. However, for the principle of personal responsibility to be applicable, it is required that, in addition to holding control over the act, the victim has full knowledge of the potential consequences and scope of the danger. Therefore, if the victim is a child or mentally ill, or is unable to fully perceive the danger due to being under the influence of alcohol or narcotic substances,

or if the third party (perpetrator) possesses greater knowledge regarding the scope of the danger, the principle of personal responsibility does not apply. Furthermore, the principle of responsibility does not apply in incidents where the victim lacks the freedom to make decisions or where such freedom has been removed by a third party (perpetrator). The German Federal Court of Cassation (Bundesgerichtshof) has also consistently issued rulings in this regard for over forty years. In addition, the Court also considers incidents in which the victim and a third party (perpetrator) share control over the act as consensual exposure to danger by a third party. However, this issue remains a matter of debate in doctrine.

In Turkish doctrine, however, this issue has not been sufficiently discussed, and no dominant opinion has emerged. The Court of Cassation (Yargıtay) has also failed to develop a consistent practice, issuing decisions that are often contradictory. In some cases, the Court of Cassation has entirely disregarded the voluntary self-endangerment, providing only cursory explanations regarding the principle of personal responsibility in a few rulings. Although the voluntary self-endangerment pertains to objective imputation, in several rulings the Court addressed the matter within the framework of causation. Moreover, it has issued divergent rulings in similar cases. It has been observed that the primary cause of this situation lies in a lack of theoretical foundation. In the context of contributing to the resolution of this deficiency, the system based on the principle of control over the act -which enjoys wide acceptance in German doctrine and has been applied consistently by the German Federal Court of Cassation (Bundesgerichtshof) over forty years- was critically examined and evaluated, and it was proposed that a similar system be adopted in Turkish Law.

GİRİŞ

Objektif isnadiyet teorisi, şart teorisinin (Äquivalenztheorie) neticeye sebep olan tüm hareketleri eşit değerde kabul eden ve böylelikle cezai sorumluluk alanını katlanılmaz bir şekilde genişleten anlayışını sınırlandırmak amacıyla ortaya atılan bir değerlendirme teorisidir[1]. Buna göre, bir kimsenin gerçekleştirdiği fiilden dolayı sorumlu tutulabilmesi için fiil ile meydana

[1] Roxin, Band I, § 11 kn.44 vd.; Eisele, TK-StGB, § 13 kn.90; Heuchemer, § 13 kn.23; Kretschmer, s. 177; Walter, s. 674; Satzger, s. 695, 696; Özbek, s. 57; Koca/Üzülmez, s. 138, 139; Öztürk/Erdem, s. 240, 241; Karaaslan, s. 247, 248; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 748, 750; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 261, 262; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 373, 374; Demirbaş, s. 286; Zafer, s. 272; Dülger, s. 464, 466-467.

gelen netice arasında nedensellik bağının var olması yeterli olmayıp ayrıca neticenin faile objektif olarak da isnat edilmesi gerekir[2]. Dolayısıyla objektif isnadiyet teorisi, meydana gelen neticenin faile yüklenip yüklenemeyeceği meselesine cevap aramaktadır.

Öğretide neticenin faile objektif olarak yüklenebilmesi için varlığı gereken kriterlerin neler olduğu konusunda ise görüş birliği bulunmamaktadır. Ancak üzerinde geniş bir uzlaşma sağlanan bazı kriterlerin mevcut olduğunu da belirtmek gerekir. Buna göre;

- Failin hareketi ile meydana gelen netice arasında (şart teorisi bağlamında) nedensellik bağı kurulmuş olmalıdır,
- Fail tarafından tipik neticeyi gerçekleştiren ve hukuken izin verilmeyen önemli bir tehlike ya da risk yaratılmış olmalıdır,
- Fail tarafından yaratılan tehlike veya risk, tipik neticede gerçekleşmiş olmalıdır ve netice normun koruma alanının içerisinde yer almalıdır,
- Fail, meydana gelen neticeye önemli oranda etki edecek şekilde, olayın gelişimine egemen durumda bulunmalıdır,
- Olayda her türlü hayat tecrübesinin dışında kalan atipik bir gelişme söz konusu olmamalıdır[3].

Görüldüğü üzere, objektif isnadiyet teorisine göre neticenin faile yüklenebilmesi için failin eseri olarak ortaya çıkmış olması gerekir[4]. Dolayısıyla mağdurun tehlikeyi bilerek üstlenmesi hâlinde, meydana gelen

---

[2] Eisele, TK-StGB, § 13 kn.91; Satzger, s. 695; Heuchemer, § 13 kn.23; Özbek, s. 47; Koca/Üzülmez, s. 139; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 261, 262; Öztürk/Erdem, s. 239, 240; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 373, 374; Özgenç, s. 199; Karaaslan, s. 248; Akbulut, s. 425, 426; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 750; Demirbaş, s. 286; Zafer, s. 272; Dülger, s. 464. Aynı yönde bkz. YCGK, T. 16.04.2025, E. 2024/494, K. 2025/165; T. 26.03.2025, E. 2022/254, K. 2025/139; T. 22.05.2024, E. 2024/370, K. 2024/158; T. 26.12.2023, E. 2018/317, K. 2023/701 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 04.12.2025).

[3] Özbek, s. 57 vd.; Koca/Üzülmez, s. 139, 140; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 263 vd.; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 373; Öztürk/Erdem, s. 241 vd.; Karaaslan, s. 248; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 753. Ayrıca bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.53 vd; Kretschmer, s. 177 vd.; Puppe, s. 608, 609; Satzger, s. 696 vd.; Walter, s. 674; Heuchemer, § 13 kn.23-26; Akbulut, s. 427 vd; Demirbaş, s. 286, 287; Zafer, s. 272, 273; Dülger, s. 471 vd; Toprak, s. 80 vd.

[4] Koca/Üzülmez, s. 139; Akbulut, s. 425; Öztürk/Erdem, s. 241; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 748; Dülger, s. 467. Aynı yönde bkz. YCGK, T. 13.11.2018, E. 2017/436, K. 2018/527 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 06.12.2025).

neticenin failin eseri olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği ve böylelikle faile isnat edilip edilemeyeceği tartışmaya değer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede çalışmada öncelikle mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesinden ne anlaşılması gerektiği açıklanacaktır. Ardından da mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlendiği olaylarda meydana gelen ağır yaralanma veya ölüm neticesinin üçüncü kişiye (faile) isnat edilip edilemeyeceği hususu, Türk ve Alman öğreti görüşleri ve yargı kararları ışığında incelenerek kendi değerlendirmemiz ortaya konulmaya çalışılacaktır.

I. MAĞDURUN TEHLİKEYİ BİLİNÇLİ OLARAK ÜSTLENMESİ KAVRAMI

Çalışma, mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesinin objektif isnadiyete etkisini araştırdığı için mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesi kavramından ne anlaşılması gerektiğinin ortaya konulması önem arz etmektedir. Nitekim öğretide genel olarak konunun ikili bir ayırım yapılarak incelendiği gözlemlenmektedir.

Kendi İsteğiyle Kendini Tehlikeye Düşürme: Olayın gelişimi üzerinde tamamen hâkim bir konumda bulunan mağdur, zarar tehlikesinin bilincinde olarak neticenin meydana gelmesini sağlayacak biçimde hareket etmiş olabilir (eigenverantwortliche Selbstgefährdung)[5]. Burada üçüncü kişi neticenin gerçekleşmesine nedensel bir katkı sunmakla birlikte, mağdur, fiil üzerinde tam bir hâkimiyet kurmakta, yani fiili kendisi icra etmektedir. Dolayısıyla her ne kadar üçüncü kişi nedensellik zincirine dâhil olsa da burada sürecin kontrolünü elinde bulunduran mağdur, neticenin gerçekleşmesi noktasında belirleyici bir konumda yer almaktadır[6]. Diğer bir ifadeyle mağdur fiili gerçekleştirmeseydi netice meydana gelmeyecekti[7]. Buna göre, Uyuşturucu bağımlısı (B)'nin, uyuşturucu satıcısı (S)'den kokain aldıktan sonra evine giderek kokaini kullanmasının ardından fenalaşıp ölmesi bu kategoriye örnek verilebilir.

Rızaya Dayalı Olarak Başkası Tarafından Tehlikeye Düşürülme: Mağdur zarar tehlikesinin farkında olmakla birlikte, üçüncü kişi olayın

[5] Lasson, s. 359 vd.; Eisele, Selbstgefährdung, s. 579; Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht, s. 2; Demirel, s. 485, 486; Özbek, s. 60; Ünver, s. 307 vd.; Karaaslan, s. 260; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 767-770; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 264; Akbulut, s. 443-448.

[6] Walter, s. 676; Eisele, Selbstgefährdung, s. 579; Steinberg-Lieben, § 32 kn.168; Demirel, s. 486.

[7] Eisele, Selbstgefährdung, s. 579.

gelişimi üzerinde tam bir hâkimiyet kurmak suretiyle neticenin meydana gelmesini sağlayacak biçimde hareket etmiş olabilir (einverständliche Fremdgefährdung)[8]. Esasen bu durumda fiil hâkimiyetini elinde bulunduran üçüncü kişi sürecin gelişimi üzerinde kontrol sahibi olup tehlikenin bilincinde olan mağdur ise nedensel sürece rıza göstermek suretiyle dâhil olmaktadır[9]. Bu kapsamda uyuşturucu bağımlısı (B)'nin, uyuşturucu satıcısı (S)'den eroin aldıktan sonra ellerinin titremesi nedeniyle kendisine güvenemeyerek (S)'den yardım istemesi üzerine, (S)'nin eroini (B)'ye enjekte etmesi ve bir süre sonra (B)'nin fenalaşarak ölmesi bu kategoriye örnek olarak gösterilebilir.

Mağdur ile Üçüncü Kişinin Fiil Üzerinde Ortak Hâkimiyet Kurduğu Hâller: Bazı olaylarda ise mağdur ile üçüncü kişinin zararlı neticeyi meydana getiren fiil üzerinde ortak bir hâkimiyet kurduğuna rastlanmaktadır. Başka bir deyişle burada fiil hâkimiyeti diğer kategorilerden farklı olarak tek bir kişiye ait olmayıp zararlı neticenin meydana gelmesi için mağdur ile üçüncü kişinin ortak bir şekilde ve eşzamanlı olarak aktif bir eylemde bulunması gerekir[10]. Söz gelimi (F)'nin, HIV (AIDS) virüsü taşıdığını bildiği (H) ile kendi rızası çerçevesinde korunmasız bir şekilde cinsel ilişkiye girmesi sonucu virüs kapması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Ancak bu tip olayların (Fälle der Mitherrschaft / Die Quasi-Mittäterschaft) kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürme mi yoksa rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme mi olduğu tartışmalıdır. Dolayısıyla bu olayları da ayrı bir başlık altında belirtmeyi uygun bulduk.

İşte çalışma kapsamında mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesi kavramından yukarıda bahsedilen üç kategorinin kastedildiğini belirtmek gerekir. Diğer bir anlatımla mağdurun tehlikenin bilincinde olarak, "*fiili bizzat gerçekleştirdiği*", "*fiil üzerinde üçüncü kişi ile birlikte ortak hâkimiyet kurduğu*" veya "üçüncü kişinin fiili işlemesine rıza göstermek şeklinde *neticenin meydana gelmesine nedensel bir katkı sağladığı*" olaylarda, mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlendiğini kabul etmekteyiz.

---

[8] Lasson, s. 363 vd.; Roxin, Anmerkung, s. 412; Demirel, s. 487; Özbek, s. 60; Ünver, s. 311 vd.; Karaaslan, s. 260; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 770; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 264; Akbulut, s. 449-453.

[9] Roxin, Anmerkung, s. 412; Steinberg-Lieben, § 32 kn.168; Demirel, s. 487; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 770; Akbulut, s. 449. Benzer yönde bkz. Walter, s. 676.

[10] Walter, s. 676; Eisele, s. 579.

II. MAĞDURUN TEHLİKEYİ BİLİNÇLİ OLARAK ÜSTLENMESİNİN HUKUKİ SONUCU

A. Öğreti Görüşleri

Öğretide mağdurun bilinçli olarak tehlikeyi üstlendiği olaylarda faillik ve şeriklik ayırımında olduğu gibi, fiil hâkimiyetini kimin elinde bulundurduğundan hareketle bir sonuca varılmaktadır[11]. Buna göre, fiil hâkimiyeti üçüncü kişide ise ***rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme***den (***einverständliche Fremdgefährdung***) bahsedilmekte ve burada kasten veya taksirle işlenen suç ayırımı yapılmaksızın mağdurun gösterdiği rızanın hukuken geçerli olup olmadığı incelenmektedir[12]. Esasen ölümle veya ağır şekilde yaralanmayla sonuçlanan olaylarda, verilen rızanın hukuken geçerli olmadığından bahisle meydana gelen neticenin üçüncü kişiye isnat edileceği şeklinde genel bir kabulün bulunduğu söylenebilir[13]. Buna göre, uyuşturucu bağımlısı (B)'nin, uyuşturucu satıcısı (S)'den eroin aldıktan sonra ellerinin titremesi nedeniyle kendisine güvenemeyerek (S)'den yardım istemesi üzerine (S)'nin eroini (B)'ye enjekte etmesi ve bir süre sonra (B)'nin fenalaşarak ölmesi olayında (S), (B)'nin ölümünden dolayı sorumludur.

Buna karşılık mağdur fiil hâkimiyetine sahip ise ***kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürme*** (***eigenverantwortliche Selbstgefährdung***)

---

[11] Walter, s. 676, 680; Eisele, Selbstgefährdung, s. 577 vd.; Rönnau, s. 120 vd.; Kretschmer, s. 180; Von der Meden, s. 26, 27; Stark, s. 238; Renzikowski, s. 348 vd.; Duttge, s. 691, 692; Jahn, s. 370, 371; Steinberg-Lieben, § 32 kn.168; Hardtung, § 222 kn.22; Schuster, § 15 kn.166a; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 378, 379; Weber/Dietsch, § 13 kn.178; Schweiger, s. 649; Eisele, Anmerkung, s. 277; Heinrich, Genel Kısım – II, § 28 kn.1049; Breede, s. 146, 147; Özbek, s. 60; Dülger, s. 490, 608; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 264; Demirel, s. 485. Aksi görüşteki *Meliá*' ya göre, faillik ve şeriklik ayırımında kullanılan fiil hâkimiyetinden hareketle bir sonuca varılması isabetli değildir. Zira fiil hâkimiyetinin tamamen mağdurda olduğu hâllerde faili neticeden sorumlu tutmak mümkün olduğu gibi (failin mağduru araç olarak kullanması), failin fiili gerçekleştirmesine rağmen sorumlu olmayabileceği olaylar da bulunmaktadır. Burada belirleyici olan husus, icra edilen tehlikeli fiilin, fail ile mağdur arasındaki ortak etkileşimden doğan organizasyonel faaliyete (Gemeinsame Organisation) uygun olup olmadığıdır. Bu uygunluk ise nesnel ölçütler dikkate alınarak, normatif bir şekilde yapılabilir. Dolayısıyla örneğin, iki kişinin tehlikeli bir motor yolculuğuna çıkmaya karar vermesi durumunda, motoru kimin kullanacağının önemi yoktur. Bkz. Meliá, s. 375-376, 379-380. Fiil hâkimiyetinden bahisle yapılan ayırıma yönelik eleştiri için ayrıca bkz. Timpe, s. 58 vd.

[12] Rönnau, s. 120; Walter, s. 678; Renzikowski, s. 348, 349; Jahn, s. 371; Mitsch, s. 1167; Eisele, TK-StGB, § 13 kn.101b; Weber/Dietsch, § 13 kn.178, § 30 kn.235; Demirel, s. 484, 485; Ünver, s. 312; Şenol, s. 235, 236.

[13] Renzikowski, s. 353; Eisele, Selbstgefährdung, s. 577; Şenol, s. 239, 240; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 769, 770; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 265; Dülger, s. 490, 608.

gündeme gelmekte ve farklı bir değerlendirme yapılmaktadır. Nitekim Alman öğretisinde hâkim konumda bulunan[14] ve Türk öğretisinde de taraftar bulan[15] kişisel sorumluluk ilkesine (Selbstverantwortungsprinzip) göre, bir kimse, üçüncü bir kişinin veya mağdurun bizatihi kendisinin yarattığı tehlikeden ya da zararlı bir neticeye sebep olan fiilinden sorumlu değildir. Çünkü bu fiiller üçüncü kişinin ya da mağdurun kendi bireysel sorumluluk alanını ilgilendirmektedir[16]. Dolayısıyla mağdurun kendisinin yaratmış olduğu tehlikeler veya zararlı neticeler faile isnat edilemez. Esasen kişisel sorumluluk ilkesinin temelinin otonomi prensibine (Das Autonomieprinzip) dayandığı söylenebilir[17]. Buna göre, hukuki menfaatin sahibi olan kimsenin, bu menfaatin sağladığı korumadan vazgeçme özgürlüğü de bulunmaktadır. Dolayısıyla kişi, hukuk düzeninin çizdiği sınırlar içerisinde kalmak şartıyla kendi kaderini tayin hakkı (Selbstbestimmungsrecht) bağlamında özgür iradesiyle kendisini tehlikeye atmış ise artık meydana gelen netice üçüncü kişiye isnat edilemez[18]. Zira bu durumda söz konusu neticenin normun koruma alanının içerisinde olduğu da söylenemez[19]. Nitekim normun koruma amacı, kişinin bireysel sorumluluk alanının başladığı yerde sona ermekte olup ceza hukuku hukuksal menfaatleri onun sahibinin eylemlerine karşı da korumakla

[14] *Kühl*' e göre, yargı mercileri tarafından da benimsenen kişisel sorumluluk ilkesi, artık objektif isnadiyet teorisinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Bkz. Kühl, s. 327. *Otto* da kişisel sorumluluk ilkesinin bağlayıcı bir nitelikte olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Otto, **§ 6** s. 61.

[15] Özbek, s. 60; Koca/Üzülmez, s. 141; Öztürk/Erdem, s. 243, 244; Dülger, s. 606; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 264, 265; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 375; Akbulut, s. 443 vd.; Karaaslan, s. 257 vd. Ayrıca bkz. Demirbaş, s. 286, 287.

[16] Eisele, Selbstgefährdung, s. 578; Lasson, s. 361; Rönnau, s. 120; Kretschmer, s. 178; Satzger, s. 699; Eisele, Anmerkung, s. 277; Greco, s. 997, 998; Schiemann, s. 178; Otto, **§ 6** s. 61; Eisele, TK-StGB, § 13 kn.92b, 101a; Roxin, Band II, § 32 kn.175; Hellman, s. 283; Heinrich, Genel Kısım – I, **§ 11** kn.252; Öztürk/Erdem, s. 244; Demirel, s. 483; Şenol, s. 234. Ayrıca bkz. Karaaslan, s. 244; Koca/Üzülmez, s. 141; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 375.

[17] Lasson, s. 361; Satzger, s. 699; Kretschmer, s. 178; Stark, s. 238; Von der Meden, s. 26; Greco, s. 997, 998; Breede, s. 143; Oğlakcıoğlu, BtMG § 30 kn.153; Jahn, s. 370; Karaaslan, s. 260. Benzer yönde bkz. Puppe, s. 605.

[18] Eisele, s. 578, 580; Satzger, s. 699; Lasson, s. 361; Rönnau, s. 119, 120; Kretschmer, s. 178; Von der Meden, s. 26; Breede, s. 143, 145; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 378; Karaaslan, s. 260; Şenol, s. 234. Benzer yönde bkz. Breede, s. 143; Doğan, s. 167, 168; Czimek, s. 104. Benzer yönde bkz. Renzikowski, s. 348; Jahn, s. 370; Eschelbach, § 222 kn.28; Dülger, s. 487, 488. Karş. Ünver, s. 313.

[19] Rönnau, s. 119, 120; Renzikowski, s. 348; Roxin, Band I, § 11 kn.107, 108, 137; Oğlakcıoğlu, BtMG § 30, kn.153; Schiemann, s. 178; Demirel, s. 483 vd.; Şenol, s. 234, 235. *Mitsch*'e göre bu durumda mağdurun davranışının izin verilen risk kapsamına girdiğini söylemek de mümkündür. Bkz. Mitsch, s. 1167.

yükümlü tutulamaz[20]. Bu anlamda bir kimsenin kendisini yaralaması veya öldürmesi hâlinde kasten yaralama (TCK m.86) veya kasten öldürme (TCK m.81) suçlarının tipikliği oluşmayacağından, bu sürece mümkün kılmak veya destek olmak şeklinde nedensel bir katkı sunmak suretiyle iştirak eden (Teilnahmeargument) üçüncü kişinin de bu suçlardan dolayı cezalandırılması söz konusu olamaz (argumentum a majore ad minus)[21]. Ayrıca burada üçüncü kişinin garantörlük yükümlülüğünün bulunması da sonucu değiştirmez[22].

Görüldüğü üzere, kişisel sorumluluk ilkesinin uygulama alanı bulabilmesi için, mağdurun tehlikenin kapsamı üzerinde tam bilgi sahibi olarak özgür iradesiyle tehlikeyi bilinçli bir şekilde üstlenmiş olması ve fiil üzerinde hâkimiyetinin bulunması gerekir[23]. Dolayısıyla kendi isteğiyle

---

[20] Walter, s. 674, 675; Rönnau, s. 119; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 378; Oğlakcıoğlu, BtMG § 30, kn.153. Ayrıca bkz. Lasson, s. 360; Şenol, s. 234, 235. *Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır* ise bu durumda failin nedensellik bağı üzerinde hâkimiyetinin ortadan kalktığından bahisle, meydana gelen neticenin faile isnat edilemeyeceğini ifade etmektedir. Bkz. Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 375.

[21] Eisele, Selbstgefährdung, s. 577, 578; Rönnau, s. 119, 120; Roxin, Anmerkung, s. 411; Derksen, s. 241; Von der Meden, s. 26; Eisele, Anmerkung, s. 277; Puppe, s. 604; Greco, s. 998; Roxin, Band I**,** § 11 kn.107; Heinrich, Genel Kısım – II, § 28 kn.1047; Oğlakcıoğlu, BtMG § 30, kn.153; Heger, Vor § 211 kn.12; Weber/Dietsch, § 13 kn.158; Karaaslan, s. 260, 261. Benzer yönde bkz. Jäger, s. 222. Argumentum a majore ad minus ilkesine yönelik eleştirel bir değerlendirme için bkz. Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht, s. 5 vd. Timpe, s. 54 vd.; Hellman, s. 282; Breede, s. 143; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 kn.186. Ayrıca bkz. Eisele, TK-StGB, § 13 kn.92b.

[22] Rönnau, s. 121; Eisele, Selbstgefährdung, s. 580; Roxin, Anmerkung, s. 412; Eisele, Anmerkung, s. 278; Lasson, s. 367; Steinberg-Lieben, § 32 kn.169; Roxin, Band II, § 32 kn.47; Heger, Vor § 211 StGB kn.15; Maier, § 30 kn.181; Karaaslan, s. 261; Jäger, s. 222. Benzer yönde bkz. Heinrich, Genel Kısım – II, § 28 kn.1047. Aksi görüş için bkz. Jescheck/Weigend, s. 574.

[23] Walter, s. 676, 677; Rönnau, s. 121; Puppe, s. 606; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 379; Eisele, Selbstgefährdung, s. 578 vd.; Von der Meden, s. 26; Stark, s. 238; Jahn, s. 370, 371; Kühl, s. 327; Eschelbach § 222 kn.26, 29; Schuster, § 15 kn.167; Heinrich, Genel Kısım – I, § 11 kn.252; Maier, § 30 kn.178, 180; Jescheck/Weigend, s. 574; Demirel, s. 485 vd.; Şenol, s. 237; Dülger, s. 606, 607. Ayrıca bkz. Otto, **§ 6** s. 61; Öztürk/Erdem, s. 243, 244. *Frisch*' e göre, mağdurun fiil üzerinde hâkimiyet kurarak bilinçli olarak kendisini tehlikeye attığından bahisle artık neticenin faile isnat edilemeyeceği görüşü, bünyesinde birçok olayda faile ceza verilmemesi şeklinde bir tehlikeyi de barındırmaktadır. Söz konusu tehlike ise ancak bu tür olaylarda uygulanabilecek objektif bazı kriterler belirlenerek giderilebilir. Bkz. Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht, s. 2, 3. *Melia*'ya göre ise mağdur fiil üzerinde tam hâkimiyet kurmasa dahi, mağdurun üçüncü kişi ile kurduğu ortak etkileşimden kaynaklanan organizasyonel bir faaliyet çerçevesinde, üçüncü kişinin üstün bilgisini kullanarak mağduru suçun işlenmesinde araçsallaştırmadığı ve mağdurun hukuki menfaatlerini koruma noktasında özel bir yükümlülük altında olmadığı durumlarda, kişisel sorumluluk ilkesinin uygulanarak, meydana gelen neticenin üçüncü kişiye isnat edilememesi mümkündür. Buna göre, mağdur

kendini tehlikeye düşürme (eigenverantwortliche Selbstgefährdung) kapsamına giren olaylarda kişisel sorumluluk ilkesi devreye girer. Bu çerçevede (B)'nin, uyuşturucu satıcısı (S)'den kokain aldıktan sonra evine giderek kokaini kullanmasının ardından fenalaşıp ölmesi durumunda (B)'nin ölümü satıcı (S)'ye isnat edilemez. Ancak mağdur zararlı neticeye sebep olan eylemi gerçekleştirme noktasında özgürce karar verebilecek durumda değilse kişisel sorumluluk ilkesi devreye girmez ve meydana gelen netice faile isnat edilebilir. Buna göre yukarıdaki örnekte, satıcı (S)'nin, (B)'nin bir bağımlı olduğunu bilmesine rağmen ona yüksek dozda uyuşturucu satması ve (B)'nin de uyuşturucunun dozajını ayarlayamayıp ölmesi hâlinde, (S)'nin ölümden sorumlu tutulması gerektiği ifade edilmektedir[24].

Öte yandan mağdurun garantör yükümlülüğünün bulunduğu hâllerde de özgür iradesiyle hareket ettiği söylenemeyebilir. Gerçekten de örneğin;

Olay 1: 20 yaşındaki (D), sırf eğlence olsun diye yaşadıkları apartman dairesini ateşe verir. Ateşin yayılmasının ardından çıkan yangın hızla civardaki evlere sıçrar. Yangına müdahale etmek için olay yerine gelen itfaiye ekibinde görevli (G), bir evde mahsur kalan yaşlı kadını kurtarmak isterken maruz kaldığı yoğun dumandan zehirlenerek hayatını kaybeder.

Olay 2: Yaz tatilini geçirmek için bir otele giden (O), denize girmek ister. Otel yönetimi tarafından denize girilebilecek alan bir hatla belirlenmesine rağmen (O), yüzme becerilerine güvenerek söz konusu hattın oldukça ilerisine gider. Ancak bir süre sonra dalgalara kapılarak "*yardım edin*" diye çığlık atmaya başlar. Bu sırada otelde cankurtaran olarak çalışan (C), (O)'yu kurtarmak için denize atlar. (O) kıyıya ulaşmayı başarırken, (C) ise dalgalara kapılarak boğulur.

Yukarıdaki her iki olayda da itfaiyeci (G) ile cankurtaran (C), garantör konumunda bulunduğundan, kurtarma hareketinde bulunma (Retterfällen) noktasında karar verme özgürlüğüne sahip olmadığı için bilinçli bir şekilde

ile üçüncü kişi, tehlikeli bir motor yolcuğu yapmaya karar vermiş ve burada yaşanan kaza nedeniyle mağdur ölmüşse, motoru üçüncü kişi kullansa dahi netice ona isnat edilemez. Bkz. Meliá, s. 375-381.

[24] Eisele, TK-StGB, § 13 kn.101d; Hellman, s. 283; Koca/Üzülmez, s. 141; Dülger, s. 606. Özgenç' e göre, bu hâlde uyuşturucu satıcısını, olası kastla öldürme suçundan cezalandırmak gerekir. Bkz. Özgenç, s. 206. *Roxin* de kastının varlığı hâlinde, uyuşturucu satıcısının kasten öldürme suçundan cezalandırılması gerektiğini düşünmektedir. Bkz. Roxin, Band II, § 25 kn.144. Karş. BGH, Urteil vom 28.01.2014 – 1 StR 494/13, NJW, Heft 23, 2014, s. 1686. Ayrıca bkz. Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.185.

kendilerini tehlikeye attıkları söylenemez[25]. Dolayısıyla bu durumda kişisel sorumluluk ilkesi uygulanmaz ve itfaiyeci (G)'nin ölümü (D)'ye; cankurtaran (C)'nin ölümü de (O)'ya isnat edilebilir[26]. Bununla birlikte, kurtarma faaliyetinin sınırlarının aşılıp makul olmayan bir şekilde orantısız risklerin alınması durumunda garantörün kendi eyleminden sorumlu olacağı kabul edilmektedir[27]. Buna göre, alevler eve girilmesini engelleyecek şekilde her tarafı sarmasına ya da dalgaların baş edilemeyecek kadar yükselmesine rağmen itfaiyeci ve cankurtaran kurtarma faaliyetinde bulunursa[28], artık kişisel sorumluluk ilkesi devreye girer ve netice üçüncü kişiye isnat edilemez. Yine kurtarma faaliyetinde bulunan kişi garantör konumunda değilse diğer bir ifadeyle gönüllü olarak hareket ediyorsa (freiwillger Retter), kişisel sorumluluk ilkesinin uygulanacağı kabul edilmektedir[29]. Bu çerçevede örneğin, yukarıdaki olayda yaşlı kadını evden kurtarmak için eve gönüllü olarak giren komşu (F)'nin dumandan zehirlenerek ölmesi durumunda, ölüm neticesinin yangını çıkaran (D)'ye isnat edilemeyeceği söylenebilir. Ayrıca günlük hayat tecrübelerinin dışında atipik bir neticenin meydana gelmesi hâlinde de benzer değerlendirme yapılabilir. Buna göre, yukarıdaki Olay 1'de (D) yemek yapmak maksadıyla ocağı açtıktan sonra balkonda kitap okumaya daldığı için yemeği unutarak yangının çıkmasına sebebiyet vermiş ve yangının etraftaki evlere yayılması sonucunda komşu evdeki kişiyi kurtarmak için eve giren itfaiye görevlisi (G) dumandan etkilenip ölmüş olsaydı ölüm neticesi (D)'ye isnat edilemezdi. Zira bu durumda günlük hayat tecrübesi ışığında beklenen bir sonuçtan bahsetmek

[25] Satzger, s. 702, 703; Kühl, s. 327; Greco, s. 998; Derksen, s. 241; Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht -2.Teil-, s. 65; Schuster, § 15 kn.166a, 167; Hardtung, § 222 kn.24; Eisele, TK-StGB, §13 kn.101h; Demirel, s. 497. Ayrıca bkz. Puppe, s. 607. Aksi görüş için bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.139.

[26] Aynı yönde bkz. BGH, Beschluss vom 05.05.2021 – 4 StR 19/20, NJW, Heft 45, 2021, s. 3340-3342; Urteil vom 08.09.1993 – 3 StR 341/93 (LG Oldenburg), NJW, Heft 3, 1994, s. 205, 206. Aksi görüşteki *Roxin*' e göre ise belirli bir mesleğin (itfaiye görevlisi, polis vs.) icrasından kaynaklanan tehlikelerin, o mesleği icra eden kişilerin sorumluluk alanında bulunduğu kabul edilmeli ve meydana gelen neticeler üçüncü kişiye isnat edilmemelidir. Bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.140.

[27] Satzger, s. 704; Derksen, s. 241; Puppe, s. 607; Schuster, § 15 kn.167; Hardtung, § 222 kn.24; Eisele, TK-StGB, §13 kn.101h; Demirel, 498, 499.

[28] Esasen bu durumda artık garantörden neticeyi engellemeye yönelik icrai harekette bulunması beklenemeyeceğinden, itfaiyecinin ve cankurtaranın olaya müdahale etmemesi hâlinde herhangi bir cezai sorumluluğu da gündeme gelmez.

[29] Satzger, s. 704, 705; Greco, s. 998; Roxin, Band I, § 11 kn.115. Ayrıca bkz. Kühl, s. 327. Aksi yönde bkz. Demirel, s. 497-499.

pek mümkün olmazdı[30]. Nihayet mağdurun garantör yükümlülüğünün olduğu her durumda kişisel sorumluluk ilkesinin devre dışı kalacağı da söylenemez. Bu duruma özellikle suçluları kovalayan polis vakaları (Verfolgerfällen) örnek olarak gösterilebilir. Gerçekten de örneğin, araçla devriye gezmekte olan polis memuru (P) ile (L), telsizle yapılan anons üzerine 25 yıl hapis cezası onanmış olan firari (H)'nin peşine düşer. (P), oldukça süratli bir şekilde ilerleyen (H)'yi yakalamak için gaza bastığı sırada önündeki virajı alamayarak kaza yapar. Kaza neticesinde polis memurları (P) ile (L) hayatını kaybeder. İşte burada her ne kadar (P) ile (L) garantör konumunda bulunduğu için (H)'yi kovalama noktasında karar verme özgürlüğüne sahip olmasa da (P) ile (L)'nin ölümünün (H)'ye isnat edilemeyeceği ifade edilmelidir. Çünkü suçlulara kaçma yasağının getirilmesi, onları kendilerini teslim etmeye zorlayacağından, nemo-tenetur ilkesi ile bağdaşmaz[31].

Ayrıca mağdurun karar verme özgürlüğünün fail tarafından cebir veya tehdit kullanılarak veya başka bir surette baskı yapmak gibi zorlayıcı bir etkiye maruz bırakılarak ortadan kaldırılması da mümkündür. İşte bu hâllerde

---

[30] "*…Somut olayımızda sevk ve idaresindeki araç ile orman alanında seyir halinde iken toprak kütleye çarpan sanığın, aracın alev alması sonucu yangının ormanlık alana sıçrayarak ormanlık alanın yanması şeklinde gelişen olayda; yeterli dikkat ve özeni göstermeden sevk ve idaresindeki aracın devrilmesine neden olan sanığın, aracın devrilebileceğini ve bunun sonucunda zararlı bazı sonuçların doğabileceğini öngörmesi gerekirken, aracın yanması sonucunda alevlerin ormanlık alana sıçrayarak ağaçların yanması şeklinde gerçekleşen neticeyi öngörmesinin mümkün olmadığı gibi böyle bir neticenin öngörülmesi de mümkün değildir. Zira meydana gelen neticenin , insanın hükmedebileceği alanın dışında kaldığı hususunda herhangi bir duraksama bulunmamaktadır. Hükmedilebilirlik neticenin önemli oranda sevk ve idare edilebilirliği anlamına gelir. Bu itibarla fail hukuken önemli bir tehlike oluştursa bile, şayet tamamen atipik bir netice söz konusu ise yani olayın gelişimi hayatın olağan akışının ve genel hayat tecrübelerinin tamamen dışında olması nedeniyle netice kimse tarafından beklenebilir değilse, netice faile yüklenemez. Çünkü netice artık failin bir eseri değil, aksine tesadüfün bir sonucudur. Aracın devrilmesi sonucunda yanmasının ve ayrıca çıkan yangının ormana sirayet etmesinin günlük hayat tecrübelerine göre beklenen bir sonuç olmadığı tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır. Aksine düşünce; hukuk sistemimizde hukuken önemli bir tehlikenin bulunmadığı hallerde kabul edilmeyen objektif isnadiyet teorisinin kabulü anlamına gelir ki böyle bir kabulün, ceza hukukunun vazgeçilmez ilkelerinden olan kanunilik ve hakkaniyet ilkelerine aykırı olacağı gibi yerleşik içtihatlara da aykırı olacağı açıktır. Yukarıdaki açıklamalar ışığında; aracın devrilmesi sonucundan çıkan yangının ormana sirayet ederek ağaçlık alanın yanması ile sonuçlanan olayda neticenin sanık tarafından öngörülmediği gibi öngörülebilir nitelikte de olmaması nedeniyle unsurları bakımından oluşmayan suçtan dolayı sanık hakkında beraat kararı verilmesi gerekirken, meydana gelen neticenin öngörülmesi gerektiği bilgisine nasıl ulaşıldığı karar yerinde denetime olanak sağlayacak şekilde açıklanmadan yazılı şekilde mahkumiyet kararı verilmesi…Kanuna aykırı…görüldüğünden…*" (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 14.12.2025).

[31] Roxin, Band I**,** § 11 kn.140; Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht -2.Teil-, s. 65. Ayrıca bkz. Greco, s. 998. Aksi görüş için bkz. Demirel, s. 503 vd.

de artık mağdurun özgür iradesiyle hareket ettiği söylenemeyeceği için kişisel sorumluluk ilkesi uygulanmaz ve meydana gelen netice faile isnat edilebilir[32]. Aşağıdaki olaylar bu değerlendirmeye örnek olarak verilebilir:

Olay 3: 16 yaşındaki (A), kalabalık bir caddede bulunan kafede kahve içerken, yan masada oturan 17 yaşındaki (Y) ile (Z) kendisine doğru bakarak, "*ne bakıyorsun lan?*" der. (A)'nın karşılık vermesi üzerine de (Y) ile (Z) ceplerinden bıçağı çıkarır ve "*sen kimsin bize karşılık veriyorsun, şimdi seni keseceğiz*" diyerek (A)'ya hücum eder. Bunun üzerine (A), kapıdan çıkarak caddeye doğru koşmaya başlar. (Y) ile (Z) de ellerindeki bıçakları sallayarak (A)'yı kovalar. (A) ise onlardan kurtulmak amacıyla caddenin karşısına geçmek için aniden yola çıktığı sırada seyir hâlindeki bir araca çarpar. Çarpma neticesinde omuriliği zarar gören (A) felç olur ve geri kalan hayatını yatağa bağımlı hâlde geçirmek zorunda kalır[33].

Olay 4: (D), evli olan (U) ile bir ilişki yaşamaktadır. (U) bir gün kocası (K)'nın evde olmadığını söyleyerek (D)'yi eve çağırır. (U) ile (D), oturma odasında sohbet ederken bir anda kapı açılır ve (K) içeri girer. Karşısında (D)'yi gören (K), çıldırır ve hemen mutfağa giderek büyük bir bıçak alır. (D)

---

[32] Schweiger, s. 649, 654; Puppe, s. 606; Walter, s. 678, 679; Kühl, s. 327; Hardtung, § 222 kn.24; Schuster, § 15 kn.167; Eisele, TK-StGB, §13 kn.101d.

[33] *Schweiger*' e göre, mağdura yönelik bir saldırı gerçekleştirilmesi durumunda genel hayat tecrübesine göre, mağdurun anlaşılabilir bir tepkisi olan içgüdüsel ve refleksif kaçınma manevrasında bulunması hâlinde meydana gelen yaralanmalar saldırı eyleminin doğal bir sonucu olup atipik bir nedensel gelişim de değildir. Dolayısıyla söz konusu netice saldırıda bulunana isnat edilebilir. Bkz. Schweiger, s. 649, 654. Benzer yönde bkz. Eisele, TK-StGB, § 13 kn.101h; Özgenç, s. 203, d.174; Demirel, s. 493, 494. Yargıtay CGK da failin, elindeki ekmek bıçağı ile mağduru kovaladığı ve mağdurun kaçmak isterken, aniden caddeye çıkması nedeniyle, o sırada yoldan geçen araca çarparak öldüğü olayda, neticenin mağduru kovalayan faile isnat edilebileceğine karar vermiştir. Bkz. YCGK, T. 22.03.2016, E. 2014/12-779, K. 2016/136 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 18.12.2025). BGH'nın 2025 yılında verdiği güncel bir kararında da sanık, boşandığı eşine barışma isteğini bildirerek onunla tekrar birleşir ancak gerçekte ise intikam amacıyla onu öldürme planı yapmıştır. Bu çerçevede araçla otoyolda gittikleri sırada eşini öldürmek için defalarca bıçaklar ve bir süre sonra da aracı yol kenarında durdurur. Bu sırada maktul eş araçtan dışarı çıkmayı başararak yola doğru koşmaya başlar. Ancak yoldan geçmekte olan kamyonun altında kalarak hayatını kaybeder. BGH'ya göre, ağır yaralı mağdur eş ancak yola doğru kaçması hâlinde kendisini öldürmeye çalışan sanıktan kurtulabileceğinden (çünkü yolun diğer tarafında sanık eş bulunmaktadır), mağdurun otoyola panik içinde kaçması bilinçli olarak kendisini tehlikeye atma olarak nitelendirilemez. Ayrıca Mahkemeye göre, mağdurun kamyonun çarpması sonucu ölmesi nedensellik bağında önemsiz bir sapma olup sanık koca, kasten öldürmeye teşebbüsten değil, kasten öldürmeden dolayı cezalandırılmalıdır. Bkz. BGH, Beschluss vom 12.8.2025 − 5 StR 688/24 (LG Flensburg), NStZ, Heft 3, 2026, s. 175. Ayrıca bkz. BGH, Urteil vom 10. 1. 2008 - 5 StR 435/07 (LG Berlin), NStZ, Heft 5, 2008, s. 278.

ise bu sırada 5. katta bulunan dairenin balkonuna saklanır. Oturma odasına dönen (K), "*gel buraya seni alçak, seni lime lime doğrayacağım*" diyerek elindeki bıçakla birlikte (D)'ye doğru koşmaya başlar. (K)'nın elinde kocaman bıçakla kendisine doğru geldiğini gören (D) ise kendisini balkondan aşağı atar ve kaldırıldığı hastanede hayatını kaybeder[34].

Olay 5: Bir dağ köyünde ailesi ile birlikte yaşayan (N), bir akşam annesi ile tartışır. Ardından da kafasını dinlemek için geceyi köyün yaklaşık 10 km. yukarısında ormanın içinde bulunan kulübede geçireceğini söyleyerek yola çıkar. Annesi ise "*bu karda kışta nereye gidiyorsun, dur gitme*" cevabını verir ancak (N) dinlemez. Bu sırada köyde yaşayan (B) ise (N)'yi gizlice takip etmeye başlar. (N), kulübeye girdikten hemen sonra (B), "*aç kapıyı güzelim, bu akşam benim olacaksın. Hem merak etme ortalıkta kimsecikler yok*" diye bağırarak kapıyı tekmelemeye başlar. Bir süre sonra kapıyı kırarak kulübenin içine girer ve (N)'nin üstüne atılarak kıyafetlerini yırtmaya başlar. Bu sırada çığlıklar atan (N), orada bulunan bir vazoyu (B)'nin kafasına vurur ve (B)'nin sersemleyerek yere düşmesinin ardından da kulübeden kaçarak köye doğru koşmaya başlar. Ancak dışarıda hava çok soğuk olduğu için köye 3 km. kala donarak hayatını kaybeder.

Bununla birlikte, mağdurun maruz kaldığı zorlamanın/baskının onun karar verme özgürlüğünü tamamen veya önemli ölçüde ortadan kaldırmaya elverişli şekilde, belirli bir yoğunlukta olması gerekir[35]. Ancak karşı konulamayacak cebir ya da ağır ve muhakkak bir tehdit boyutuna ulaşması da zorunlu değildir[36]. Dolayısıyla mağdurun söz gelimi astlık-üstlük veya hiyerarşik ilişkiden kaynaklanan emir-talimat nedeniyle baskıya uğradığı hâller bu kapsamda değerlendirilebilir. Gerçekten de örneğin, işverenin, kamyon şoförü olan işçisine kargoyu acilen teslim etmesi için hiç durmadan ve çok hızlı bir şekilde araç kullanması yönünde verdiği talimat üzerine, şoförün süratli bir şekilde giderken yorgunluk nedeniyle uyukladığı için kamyonun devrilmesi sonucunda hayatını kaybetmesi hâlinde, netice işverene isnat edilebilir[37]. Buna karşılık bir yolcunun, katılacağı bir toplantıya geç

[34] Karş. Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 376. Yargıtay CGK da 1983 tarihli eski bir kararında görüşümüzle benzer bir sonuca varmıştır. Bkz. YCGK, T. 04.04.1983, E. 1983/2, K.1983/153, Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 376, d.307. Ancak Yargıtay CGK'nın kararına konu olan bu olayda mağdurun yaralı olarak kurtulduğunu belirtmek gerekir.

[35] Schuster, § 15 kn.167; Walter, s. 678; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 379.

[36] Bkz. Schuster, § 15 kn.167; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.191.

[37] Puppe, s. 607; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.191.

kalmamak için taksi şoföründen hızlı gitmesini istemesi ve taksi şoförünün de makas atarken aracın kontrolünü kaybetmesi neticesinde meydana gelen kazada ölmesi hâlinde, karar verme özgürlüğünü ortadan kaldıran bir zorlamadan/baskıdan söz edilemeyeceği için taksi şoförünün ölümünün yolcuya isnat edilemeyeceği söylenebilir[38]. Yine mağdurun salt karşısındaki kişiyi kırmamak için hareket ettiği ya da hırsına, tutkusuna veya gururuna atıfta bulunularak ikna edildiği hâllerde, böyle bir zorlamadan/baskıdan bahsedilmemelidir[39]. Bu anlamda örneğin, yarış yapmaya ikna edilen motor tutkunu (M)'nin yüksek hızla giderken önündeki araca çarparak ölmesi ya da alkolün kendisini etkilemediği ile övünen (Ö)'nün, bir oturuşta 20 şişe bira içmek için girdiği iddia sonucunda alkol zehirlenmesi nedeniyle hayatını kaybetmesi veya 19 yaşındaki üniversite öğrencisinin, arkadaşlarının alay etmesini engellemek için kendisine teklif edilen kokaini kullandıktan sonra ölmesi durumunda, meydana gelen netice üçüncü kişiye isnat edilemez[40].

Öte yandan üçüncü kişinin (failin), mağdurdan daha fazla (üstün) bilgiye sahip olduğu olaylar ile mağdurun akıl hastalığı, yaş küçüklüğü veya alkol ya da uyuşturucu madde etkisinde olma gibi verdiği kararın hukuki anlam ve sonuçlarını tam olarak anlama kabiliyetinin bulunmadığı durumlarda da meydana gelen netice üçüncü kişiye isnat edilebilir[41]. Zira bu tür olaylarda fiili hâkimiyet üçüncü kişide olduğundan, onun dolaylı faillikte olduğu gibi adeta mağduru (quasi-mittelbare Täterschaft) kendisine karşı işlenen suçta

---

[38] Söz konusu değerlendirmenin yer aldığı eser için bkz. Ünver, s. 313. Benzer yönde bkz. Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 379.

[39] Walter, s. 678; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 379.

[40] Karş. Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.190.

[41] Eisele, Selbstgefährdung, s. 580, 582; Walter, s. 677; Rönnau, s. 121; Derksen, s. 241; Kretschmer, s. 178; Puppe, s. 606; Von der Meden, s. 26; Kühl, s. 327; Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht -2.Teil-, s. 63, 64; Schuster, § 15 kn.166a; Jescheck/Weigend, s. 574; Eisele, TK-StGB, §13 kn.101d; Maier, § 30 kn.180; Karaaslan, s. 261. Benzer yönde bkz. Satzger, s. 700; Stark, s. 238; Eschelbach § 222 kn.26, 29; Lange/Wagner, s. 68; Roxin, Band I, § 11 kn.114; Roxin, Band II, § 25 kn.144; Demirel, s. 486; Ünver, s. 308, 309; Dülger, s. 607. Ayrıca bkz. BGH, Urteil vom 14-02-1984 - 1 StR 808/83 (LG Ulm Donau), NJW, Heft 25, 1984, s. 1470. *Meliá*'ya göre ise failin üstün bilgiye sahip olduğu her olayda meydana gelen neticenin faile isnat edilebileceği sonucuna varılamaz. Özellikle objektif olarak bünyesinde tehlike barındıran bir faaliyet söz konusuysa, mağdur somut olayda tehlikeyi açıkça bilmese dahi fail sorumlu tutulamaz. Buna göre örneğin, fuhşu meslek edinen bir kadınla cinsel ilişkiye girmenin hastalık bulaştırabileceği objektif olarak bilinen bir gerçektir. İşte bu durumda mağdurun, kadında söz gelimi HIV virüsü olup olmadığını bilip bilmemesinin bir önemi yoktur. Benzer değerlendirme uyuşturucu madde kullanımı için de yapılabilir. Zira uyuşturucu madde kullanımının sağlığa zarar verebileceği bilinmektedir. Bkz. Meliá, s. 378. Benzer yönde bkz. Eisele, TK-StGB, § 13 kn.101e.

bir araç olarak kullandığı kabul edilmektedir[42]. Bu anlamda örneğin, (M)'nin uyuşturucu satıcısı (S)'den kokain istemesi fakat (S)'nin ona eroin vermesi ve (M)'nin eroini vücuduna enjekte ettikten sonra ölmesi olayında netice (S)'ye isnat edilebilir[43].

Nihayet mağdur ile üçüncü kişinin (failin) fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurdukları olayların (Fälle der Mitherrschaft / Die Quasi-Mittäterschaft) ne şekilde nitelendirileceği öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, bu tür olayların "***kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürme (eigenverantwortliche Selbstgefährdung)***" olarak değerlendirilmesi gerekir[44]. Bu görüşe taraftar olan *Walter*' a göre, ortak hâkimiyet vakalarında mağdur tehlikeli eylemi gerçekleştirip gerçekleştirmeme ve zararlı neticeye maruz kalıp kalmama konusundaki karar verme özgürlüğünü elinde bulundurduğu için burada kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürme söz konusudur[45]. *Eisele* de mağdur zararlı neticeyi önleme imkânına sahip olduğu müddetçe, rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülmeden bahsedilemeyeceğini ifade etmektedir[46]. *Duttge*' ye göre de zararlı neticeye sebep olan eylemin yalnızca üçüncü kişi tarafından kontrol edildiği durumlarda, rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme söz konusu olabilir[47]. Diğer görüş ise ortak hâkimiyet hâlinde, "***rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme (einverständliche Fremdgefährdung)***" olduğunu savunmaktadır. Buna göre örneğin, bir kimsenin HIV (AIDS) virüsü taşıdığını bildiği kişi ile kendi rızası çerçevesinde korunmasız bir şekilde cinsel ilişkiye girerek virüs kapması durumunda, burada tehlikenin kaynağı HIV (AIDS) virüsünü taşıyan kişi olduğu için artık kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürmeden değil, rızaya

[42] Eisele, s. 580; Derksen, s. 241; Lasson, s. 362; Frisch, Selbstgefährdung im Strafrecht -2.Teil-, s. 64;Von der Meden, s. 26-28; Renzikowski, s. 349; Roxin, Band II, § 25 kn.144, 152; Breede, s. 149; Karaaslan, s. 261. Ayrıca bkz. Lange/Wagner, s. 68, 69; Şenol, s. 237; Dülger, s. 607; Meliá, s. 375.

[43] Rönnau, s. 121; Lange/Wagner, s. 68; Heinrich, Genel Kısım – II, § 28 kn.1048; Weber/Dietsch, § 13 kn.237, 238. Aynı yönde bkz. BGH, Urteil vom 29.04.2009 – 1 StR 518/08 (LG Ellwagen), NJW, Heft 35, 2009, s. 2611, 2612.

[44] *Breede*, Alman öğretisindeki hâkim görüşün, ortak hâkimiyet olaylarını kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürme (eigenverantwortliche Selbstgefährdung) olarak değerlendirdiğini belirtmektedir. Bkz. Breede, s. 147.

[45] Walter, s. 676.

[46] Eisele, Selbstgefährdung, s. 579, 581. Benzer yönde bkz. Breede, s. 147.

[47] Duttge, s. 692.

dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülmeden söz etmek gerekir[48].

B. Yargı Mercilerinin Yaklaşımı

1. Alman Federal Yüksek Mahkemesi'nin Uygulaması

Alman Federal Yüksek Mahkemesi (BGH)'nin 1955 yılında verdiği bir kararına konu olan olayda, sanık restoranda mağdurun da aralarında bulunduğu birkaç tanıdığıyla birlikte oturmaktadır. Gece yarısı sanık, mağduru bulundukları kasabanın çevresinde motosikletleriyle yarışmaya ikna eder. Yarış esnasında mağdur –mahkemenin kabulüne göre sanıktan kaynaklanmayan bir sebeple- düşüp ağır yaralanır ve kaldırıldığı hastanede hayatını kaybeder. Yapılan tahliller sonucunda mağdurun alkollü olduğu tespit edilir[49]. BGH' ye göre, mağdur her ne kadar kendi hatası sonucu düşüp ölmüşse de sanık onu yarışmaya ikna etmek suretiyle neticenin meydana gelmesine katkı sağlamıştır. Dolayısıyla ölüm neticesinden de (taksirle) sorumludur. Ayrıca Mahkemeye göre, mağdur tehlikenin bilincinde olarak hareket etse dahi ölüm neticesi açısından gösterdiği rızanın hukuken bir geçerliliği de bulunmamaktadır[50].

BGH'nin 1962 yılında verdiği bir kararda ise bilimsel asistan olarak çalışan sanık, 1958 yılında Hindistan ve Sri Lanka'ya gerçekleştirdiği seyahatlerinde çiçek hastalığı kaparak ülkeye dönmüştür. Ardından da taşıdığı çiçek hastalığını çalıştığı klinikte görevli bazı doktorlara, klinik personeline ve hastalara bulaştırmıştır. Bir kadın doktor ve bir hasta hayatını kaybetmiş, hayatta kalan diğerleri ise karantinaya alınmıştır. Bu arada klinikte papaz olarak görev yapan mağdur, hastalara ruhani destek vermek amacıyla karantina bölgesine girmiş ve böylece çiçek hastalığına yakalanmıştır. İşte bu olayda her ne kadar mağdur papaz, sanığın herhangi bir yönlendirmesi veya

---

[48] Hellman, s. 273; Ünver, s. 315. Şenol, Alman öğretisindeki hâkim görüşün, ortak hâkimiyet olaylarında rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme (einverständliche Fremdgefährdung) kuralının uygulanması yönünde olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Şenol, s. 238.

[49] Buna karşın aradan geçen süre nedeniyle sanık için kan tahlili yapılmamıştır.

[50] BGH, Urteil vom 25. 1. 1955 - 2 StR 366/54 (LG Düsseldorf), NJW, Heft 12, 1955, s. 472, 473. Bu karara yönelik eleştiri için bkz. Schuster, § 15 kn.167; Demirel, s. 506, 507. *Timpe*'ye göre ise yasa dışı motor yarışı izin verilen risk olarak değerlendirilemeyeceği için BGH'nın maktulü motor yarışı yapmaya ikna eden faili neticeden sorumlu tutması isabetli bir karardır. Burada maktulün kendi hatası yüzünden yaptığı kaza sebebiyle ölmesinin de bir önemi yoktur. Çünkü fail onu tehlikeli ve hukuken tasvip edilmeyen bir eylemi icra etmeye (yarışmaya) ikna etmeseydi ölüm neticesi de gerçekleşmeyecekti. Bkz. Timpe, s. 53.

teşviki bulunmaksızın karantina bölgesine kendi özgür isteği ile girmiş olsa da Mahkeme sanığın, papazın çiçek hastalığı kapmasından dolayı (taksirle) yaralamadan (StGB m.226) sorumlu olduğu sonucuna varmıştır[51].

BGH, 1981 yılında verdiği bir kararında mağdurun, sanıktan uyuşturucu madde satın alıp bu uyuşturucu maddeyi kendisine enjekte ettikten bir süre sonra öldüğü olayda, sanığın ölüm neticesinden sorumlu olduğu (StGB m.222) sonucuna varmıştır[52]. Yine 1982 yılında verdiği bir kararında ise sanık, Bo isimli alıcısına uyuşturucu satmıştır. Ertesi gün sanık, (Bo) ile birlikte daha önceden uyuşturucu sattığı için tanıdığı bir uyuşturucu bağımlısı olan mağdur (P) ile buluşmuştur. (P), sanığa kendisine uyuşturucu satması için baskı yapmış ancak sanık yanında uyuşturucu madde olmadığını söylemiştir. Bunun üzerine (Bo), sanığın bir gün önce kendisine sattığı eroinden bir miktarını (P)'ye vermeyi kabul etmiş ve sanık ile (P)'yi evine götürmüştür. Burada sanık eroinin güçlü etkisinden bahsederek (P)'yi, "*fazla almamaya dikkat et*" diyerek uyarmıştır. Ardından (Bo), (P)'ye bir doz eroin hazırlamak için gereken miktarı vermiştir. (P), eroini kendisine enjekte ettikten birkaç dakika sonra yere yığılmış ve kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmiştir. BGH bu kararında mağdurun uyuşturucu maddeyi kendisine enjekte etmek suretiyle bilinçli bir şekilde kendini tehlikeye atmasının, meydana gelen ölüm neticesinin uyuşturucuyu temin eden sanığa isnat edilmesine engel olmayacağını belirterek sanığın taksirle öldürme (StGB m.222) suçundan sorumlu olduğuna karar vermiştir[53].

Görüldüğü üzere BGH, 1982 yılına kadar verdiği kararlarında mağdurun bilinçli bir şekilde kendisini tehlikeye atan eylemde bulunmasının, meydana gelen neticenin sürece nedensel bir katkı sağlayan faile isnat edilebilirliği üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını kabul etmekteydi. Ancak Mahkeme bu içtihadını 1984 yılında verdiği "Şırınga Kararı

[51] BGH, Urteil vom 10. 7. 1962 - 1 StR 194/62 (LG Mannheim), NJW, Heft 4, 1963, s. 165, 166. Öğretide ise bu olayda sanığın herhangi bir teşviki olmaksızın papazın özgür iradesiyle kendisini tehlikeye atan bir davranışta bulunduğu gerekçesiyle sanığın meydana gelen neticeden sorumlu tutulmaması gerektiğini belirtilmektedir. Bkz. Roxin, Anmerkung, s. 412; Roxin, Band I, § 11 kn.109; Rutkowsky, s. 166; Demirel, s. 488; Ünver, s. 310, 315-316.

[52] BGH, Urteil vom 28.04.1981 - 1 StR 121/81 (LG Ravensburg), NStZ, Heft 9, 1981, s. 350.

[53] BGH, Urteil vom 28.10.1982 - 1 StR 501/82 (LG Ulm), NStZ, Heft 2, 1983, s. 72. Olayda her ne kadar mağdur (P)'nin kullandığı uyuşturucu maddeyi ona (Bo) vermişse de BGH' ye göre, (Bo)'ya uyuşturucu madde satışını yapan sanık, (Bo)'nun bu maddeyi başkalarına da verebileceğini öngörebilirdi. Dolayısıyla mağdur (P)'nin ölümünden dolayı taksirle öldürmeden sorumlu tutulmalıdır.

(*Heroinspritzenfall)*" ile değiştirmiştir. Bu karara konu olan olayda, uyuşturucu kullanan mağdur, sanığa kendisinde eroin olduğunu ancak şırıngasının bulunmadığını söylemiştir. Bunun üzerine sanık şırınga satın aldıktan sonra mağdur ile birlikte bir restoranın tuvaletine gitmiştir. Burada mağdur elindeki eroini eriterek şırıngalara doldurmuş, bir şırıngayı sanığa verdikten sonra diğerini kendisine enjekte etmiştir. Bu olayda ilk derece mahkemesi, BGH'nin o zamana kadar ki yerleşik içtihadına uygun olarak, sanığı şırınga temin etmek suretiyle mağdurun ölümüne yol açtığı gerekçesiyle meydana gelen neticeden (taksirle) sorumlu tutmuştur. Ancak BGH bu kararı bozmuştur. Buna göre, bir kimsenin kendi sorumluluğunda olarak kendisini bilinçli bir şekilde tehlikeye atması eylemi yaralama veya öldürme açısından tipik bir fiil değildir. Dolayısıyla bu eylemin yaşanmasına sebep olan veya bunu mümkün kılan ya da destekleyen üçüncü kişi de cezalandırılabilir olmayan bir eyleme katılmış olacağından, yaralama veya öldürme neticesinden sorumlu tutulamayacaktır. Bununla birlikte, üstün bilgisi sayesinde riski kendisini tehlikeye atan kişiden daha iyi anlayabildiği hâllerde, katılımcının ceza sorumluluğunun başladığı kabul edilebilir. BGH bu değerlendirmeden sonra somut olayda mağdura şırınga temin eden sanığın ölüm neticesinden sorumlu olmadığı kanaatine varmıştır[54].

Dolayısıyla BGH' nin 1984 yılında verdiği "Şırınga Kararı (*Heroinspritzenfall)*" ile birlikte kişisel sorumluluk ilkesine geçerlilik tanıdığı anlaşılmaktadır[55]. Diğer bir anlatımla Mahkemeye göre, mağdur tehlikenin kapsamı ve olası sonuçları üzerinde tam bilgi sahibi olarak fiil üzerinde hâkimiyet kurmak suretiyle tehlikeli hareketi gerçekleştirmişse "***kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürmeden (eigenverantwortliche Selbstgefährdung)***" bahsedilir ve meydana gelen yaralanma veya ölüm neticesi, sürece nedensel bir katkı sunan üçüncü kişiye isnat edilemez; meğerki üçüncü kişinin garantör yükümlülüğü bulunmasın[56]. Buna karşın fiili hâkimiyetin üçüncü kişinin elinde bulunduğu ve mağdurun da tehlikenin bilincinde olarak nedensel sürece rıza göstermek suretiyle dâhil olduğu olaylar, "***rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme (einverständliche Fremdgefährdung)***"

[54] BGH, Urteil vom 14-02-1984 - 1 StR 808/83 (LG Ulm Donau), NJW, Heft 25, 1984, s. 1469, 1470.

[55] Bu karar öğretide, mahkemenin konu ile ilgili içtihatlarında "bir dönüm noktası" olarak nitelendirilmiştir. Bkz. Roxin, Anmerkung, s. 411; Karaaslan, s. 258, 259. Ayrıca bkz. Demirel, s. 516.

[56] Bkz. BGH, Urteil vom 24.11.2016 – 4 StR 289/16 (LG Detmold), NStZ, Heft 4, 2017, s. 219 vd.; Beschluss vom 5.8.2015 – 1 StR 328/15, NJW, Heft 3, 2016, s. 176 vd.

olarak nitelendirilir ve meydana gelen ölüm neticesi üçüncü kişiye isnat edilebilir. Ayrıca Mahkeme, mağdur ile üçüncü kişinin (failin) fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurduğu olayları da (Fälle der Mitherrschaft / Die Quasi-Mittäterschaft) "***rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme (einverständliche Fremdgefährdung)***" olarak değerlendirmektedir[57]. Belirtmek gerekir ki BGH söz konusu içtihadını hâlen istikrarlı bir şekilde uygulamaya devam etmektedir[58].

2. Yargıtay Uygulaması

Yargıtay 10. CD'nin 2014 yılında verdiği bir kararına konu olan olayda, sanık kendisi için hazırladığı uyuşturucuyu maktulün isteği üzerine ona enjekte etmiş ve maktul bir süre sonra fenalaşmıştır. Bunun üzerine sanık, maktulü hastaneye götürmüş ancak burada tedavisine başlanan maktul yedi gün sonra hayatını kaybetmiştir. Yargıtay 10. CD'ye göre, maktule uyuşturucu enjekte eden sanık TCK m.83 anlamında garantör olup maktulün fenalaşması üzerine onu hastaneye götürmek suretiyle de bu yükümlülüğünü yerine getirmiştir. Dolayısıyla sanık bilinçli taksirle öldürmeden (TCK m.85/1, m.22/3) sorumludur[59]. Yine Yargıtay 12. CD'nin 2018 yılında verdiği bir kararında sanık, maktulün kolu sargılı olduğu için onun isteği üzerine uyuşturucu maddeyi maktule enjekte etmiş ancak enjeksiyon sonrası maktul fenalaşmıştır. Sanık ise maktulün kendinden geçmesine ve uyarılara rağmen ambulansa haber vermemiş, bir süre sonra da maktul ölmüştür. Bu olayda ilk derece mahkemesi sanığı taksirle öldürme suçundan (TCK m.85/1) sorumlu tutmuştur. Yargıtay 12. CD'ye göre ise sanık, maktule enjeksiyon yapmak suretiyle tehlikeli bir duruma yol açtığı için (öngelen tehlikeli hareket) artık garantörlük yükümlülüğü altında olup somut olayda bu yükümlülüğünü yerine getirmemiştir. Dolayısıyla kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi

[57] Eisele, Selbstgefährdung, s. 579.

[58] BGH, Urteil vom 08.09.1993 – 3 StR 341/93 (LG Oldenburg), NJW, Heft 3, 1994, s. 205, 206; Urteil vom 7.2.2001 – 5 StR 474/00 (LG Berlin), NJW, Heft 24, 2001, s. 1802 vd. Urteil vom 11. 12. 2003 - 3 StR 120/03 (LG Kiel), NJW, Heft 14, 2004, s. 1054 vd.; Urteil vom 29.04.2009 – 1 StR 518/08 (LG Ellwagen), NJW, Heft 35, 2009, s. 2611; Beschluss vom 11.01.2011 – 5 StR 491/10, BeckRS 2011, 2464; Urteil vom 28.01.2014 – 1 StR 494/13, NJW, Heft 23, 2014, s. 1680 vd.; Beschluss vom 05.05.2021 – 4 StR 19/20, NJW, Heft 45, 2021, s. 3341; Beschluss vom 12.8.2025 − 5 StR 688/24 (LG Flensburg), NStZ, Heft 3, 2026, s. 175.

[59] Y. 10. CD, T. 27.03.2014, E. 2013/13123, K. 2014/2097 (https://kararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 27.12.2025). Bu olayda ilk derece mahkemesi sanığı, TCK m.83 çerçevesinde "kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi" suçundan cezalandırmıştır.

suçundan (TCK m.83) sorumlu tutulmalıdır[60].

Yargıtay 1. CD ise 2025 yılında verdiği güncel bir kararında Yargıtay 10. CD ile 12 CD'nin aksi yönünde değerlendirmede bulunmuştur. Bu karara konu olan olayda da sanık kendisine uyuşturucu enjekte ettikten sonra maktulün isteği üzerine ona da uyuşturucu enjekte etmiş ancak maktul bir süre sonra uyuşturucu zehirlenmesinden dolayı hayatını kaybetmiştir. Yargıtay 1. CD'ye göre ise "*maktul kendi isteği ile uyuşturucu madde kullanmış olup*" sanık tarafından uyuşturucu maddenin enjekte edildiği sırada kolunun fotoğrafını çekip bir arkadaşına whatsapp üzerinden göndermiştir. Dolayısıyla sanık uyuşturucu madde enjekte ettikten sonra mağdurun nefes alamaması ve bayılmasının akabinde aradan uzun bir zaman geçmeden aceleyle kolluk kuvvetlerini veya sağlık hizmetlerini haberdar etmesi gerekirken, bu yükümlülüğünü yerine getirmeyerek TCK m.98/2'de düzenlenen yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçundan dolayı cezalandırılmalıdır[61]. Oysa Yargıtay 1. CD 2022 yılında verdiği bir kararında ise yukarıda belirtilen 2025 tarihli kararı ile çelişecek şekilde, maktulün uyuşturucu satıcısı sanıktan aldığı uyuşturucu maddeyi (bonzai) kullandıktan sonra zehirlenerek öldüğü olayda, uyuşturucu satıcısı sanığı, neticenin gerçekleşmesini istemeyerek uyuşturucu maddeyi maktule sattığı gerekçesiyle bilinçli taksirle öldürmeden (TCK m.85/1, m.22/3) sorumlu tutmuştu[62] [63]. Ayrıca Yargıtay'ın istikrarlı uygulamasına göre, mağdurun sahte

[60] Y. 12. CD, T. 22.11.2018, E. 2017/1521, K. 2018/11112, (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 27.12.2025). Özgenç'e göre ise bu olayda sanık, ihmali davranışla öldürme suçunu doğrudan kastla değil, olası kastla (TCK m.83, m.21/2) işlemiştir. Bkz. Özgenç, İhmali Suç, s. 316, d.29.

[61] Y. 1. CD, T. 15.04.2025, E. 2023/8169, K. 2025/2943 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 29.12.2025). Bu olayda ilk derece mahkemesi sanığı bilinçli taksirle öldürme (TCK m.85/1, m.22/3) suçundan dolayı 5 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırmıştır. Hükmün istinaf edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Bölge Adliye Mahkemesi ise sanığı, kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi (TCK m.83) suçundan 15 yıl hapis cezasına çarptırmıştır.

[62] Y. 1. CD, T. 30.11.2022, E. 2022/9641, K. 2022/9452 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 29.12.2025). Bu kararda, karşı oy kullanan bir daire üyesi ise sanığın uyuşturucu maddenin maktulün ölümüne sebebiyet vereceğini öngörmesine rağmen maktule satması nedeniyle olası kastla öldürmeden (TCK m.81, m.21/2) sorumlu tutulması gerektiğini ifade etmiştir. Nitekim bu olayda ilk derece mahkemesi de sanığı, olası kastla öldürme (TCK m.81, m.21/2) suçundan dolayı 20 yıl hapis cezasına mahkûm etmiştir.

[63] Ancak bu kararın istisnai nitelikte olduğunu, mağdurun uyuşturucu madde kullanımı sonucunda hayatını kaybettiği olayların büyük çoğunluğunda, uyuşturucu maddeyi satan sanık hakkında yalnızca uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK m.188/3) suçundan dolayı dava açıldığını belirtmek gerekir: "*…eroin, esrar, bonzai gibi uyuşturucu maddelerin ticaretini yapan sanıkların da; ölüm olayının meydana gelmesi halinde…öldürme eylemin-*

içki tüketmesi neticesinde ölmesi durumunda, sahte içkiyi satan sanık bilinçli taksirle öldürme suçundan (TCK m.85/1, m.22/3) sorumlu tutulmakta; hatta satıcı aynı zamanda üretici ise olası kastla öldürme suçundan (TCK m.81, m.21/2) cezalandırılmaktadır[64]. Ancak mağdurların içkinin sahte olduğunu bilerek içtikleri hususu ise değerlendirmede göz önüne alınmamaktadır[65].

Yargıtay CGK, 2025 yılında verdiği güncel bir kararında ise site yönetimi, sondaj işleri ile uğraşan sanık ile sözleşme yaparak site içerisindeki ağaçların sulanması amacıyla bir kuyu açılması konusunda anlaşmıştır. Ardından sanık mevzuat gereğince Devlet Su İşlerinden gerekli izin alınmadan yaklaşık 66 metre derinliğinde bir kuyu açmıştır. Ancak içerisinde su çıkmamasına rağmen kuyu kapatılmamıştır. Bir akşam maktul (baba), eşi ve 2 yaşındaki oğlu ile birlikte site içerisinde yürüyüş yaparken 2 yaşındaki çocuk kuyuya düşmüştür. Çocuğun babası da onu kurtarmak için kuyuya atlamıştır. Olay neticesinde 2 yaşındaki çocuk ve babası hayatını kaybetmiştir. Yargıtay CGK burada öncelikle "*mağdurun serbest iradesiyle hareket ettiği ve netice bakımından failin katkısının yalnızca neden olma, kolaylaştırma seviyesiyle sınırlı olduğu hallerde, mağdurun kendi sorumluluğunda olan risklerin faile objektif olarak isnat edilmesi mümkün olmayacaktır*" değerlendirmesinde bulunmuştur. Ardından da kuyuyu açma işlemini yapan sanığın, -çocuğun ölümünün yanı sıra- babanın da ölümünden sorumlu olduğuna (TCK m.85/2, m.22/3) karar vermiştir. Çünkü babalık duygusunun verdiği ani bir refleks ile çocuğunu kurtarmak maksadıyla kuyuya atlayan babanın, iradi/özgür bir hareketle hukuksal menfaatini tehlikeye attığından bahsedilemez[66]. Oysa Yargıtay CGK, bu olayla hemen hemen aynı şekilde gerçekleşen 1985 tarihli bir kararında ise mağdur babanın "*kendi iradi hareketiyle kuyuya atlayarak bu*

den sorumluluğu cihetine gidilmesi gerekir ki, ülke genelinde bu şekilde gerçekleşen çok sayıda eylem bulunmasına karşın, uyuşturucu ticareti yapan sanıklar hakkında uyuşturucu ticareti yapma suçunun dışında dava dahi açılmamaktadır…" (Karşı oy gerekçesi). Bkz. YCGK, T. 09.09.2021, E. 2019/314, K. 2021/373 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 29.12.2025).

[64] Bkz. Y. 1. CD, T. 07.05.2024, E. 2023/7147, K. 2024/3251; T. 02.05.2024, E. 2023/3177, K. 2024/3088; T. 24.10.2022, E. 2022/6012, K. 2022/8189; T. 14.09.2022, E. 2022/2425, K. 2022/6909; YCGK, T. 25.10.2022, E. 2020/321, K. 2022/668; T. 05.04.2022, E. 2020/320, K. 2022/241; T. 09.09.2021, E. 2019/314, K. 2021/373; T. 01.12.2020, E. 2018/386, K. 2020/495; Y. 1. CD, T. 07.10.2020, E. 2018/2225, K. 2020/2241, (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 30.12.2025).

[65] Bkz. YCGK, T. 05.04.2022, E. 2020/320, K. 2022/241 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 30.12.2025).

[66] YCGK, T. 16.04.2025, E. 2024/494, K. 2025/165 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 01.01.2026).

sebeple öldüğü" gerekçesiyle kuyuyu açan sanığın hareketi ile babanın ölümü arasında "*doğrudan doğruya illiyet (nedensellik) bağı olmadığı*" sonucuna varmıştı[67].

Yargıtay CGK, 2025 yılında verdiği diğer bir kurtarma vakasına ilişkin kararında ise meydana gelen neticenin sanığa isnat edilemeyeceği sonucuna varmıştır. Söz konusu olaya göre, sanık seyir halindeyken önüne bir bisikletlinin çıkması sebebiyle direksiyon hâkimiyetini kaybetmiş ve bir elektrik direğine çarparak durmuştur. Ardından da sanık ve diğer iki yolcu araçtan inerek ambulans beklemektedir. Bu arada maktul yardım etmek amacıyla olay yerine doğru yürüdüğü sırada sanığın çarptığı elektrik direğindeki telin koparak üzerine düşmesi sonucunda elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetmiştir. Yargıtay CGK' ya göre, burada sanık 2918 sayılı Kanun'un 51 ve 52/1-b maddelerine aykırı olarak hız sınırının üzerinde hareket ettiği için meydana gelen netice (maktulün elektrik direğinden kopan telin üzerine düşerek ölmesi) ile sanığın hareketi arasında nedensellik bağı vardır. Fakat direk ve tellerde görünür bir hasar da olmadığından, netice hayatın olağan akışına göre beklenmeyen atipik bir netice olup hükmedilebilirlik alanının içerisinde de yer almamaktadır. Ancak tüm bunların dışında meydana gelen netice sanığın hızlı gitmek suretiyle ihlâl ettiği normun (2918 sayılı Kanun'un 51 ve 52/1-b) koruma alanının kapsamı dışında kalmaktadır. Dolayısıyla ölüm neticesi sanığa isnat edilemez[68].

Yargıtay CGK'nın 2022 yılında verdiği bir kararda ise sanık ile maktul yakın arkadaş olup birlikte alkol almıştır. Ardından da maktul, sanığın sürdüğü motosiklete binmiştir. Yolda seyir hâlindeyken bir köprü üzerine geldiklerinde sanık motosikletin kontrolünü kaybederek korkuluklara çarpmıştır. Çarpmanın etkisiyle maktul köprünün altındaki dereye düşmüş ve cesedi yaklaşık 4 km uzaklıkta bulunmuştur. Bu olayda CGK, sanığın meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu olduğuna (TCK m.85/1, m.22/3) karar vermiştir[69]. Ancak bu olayda ne ilk derece mahkemesi ile Yargıtay 1. CD ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ne de Genel Kurul maktulün alkollü olduğunu bildiği hâlde sanığın motosikletine kendi isteğiyle bindiği hususunu dikkate almıştır.

---

[67] YCGK, T. 22.04.1985, E. 1985/9-410, K. 1985/228, Ünver, s. 288, d.1110.

[68] YCGK, T. 26.03.2025, E. 2022/254, K. 2025/139 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 03.01.2026).

[69] YCGK, T. 10.02.2022, E. 2021/281, K. 2022/78 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 03.01.2026).

Yargıtay 12. CD'nin 2017 yılında verdiği kararına konu olan bir olayda ise sanık, kardeşi ile birlikte kaldıkları inşaat hâlindeki binada aydınlatmak amacıyla bir mum yaktıktan sonra boş olan bir tenekeyi ters çevirip mumu üzerine koyarak iki koltuğun arasına bırakmıştır. Ardından da uykuya dalmıştır. Bir süre sonra koltukların tutuşması üzerine yangın çıkmıştır. İnşaat hâlindeki binada bulunan mağdur yangın başladıktan sonra dışarı çıkmışsa da birkaç eşyayı kurtarmak için tekrar içeri girmiş ve bu sırada televizyonun patlaması sonucunda ağır yaralanıp hastanede hayatını kaybetmiştir. Yargıtay bu olayda, sanığın yangın çıkarma hareketi ile mağdurun ölmesi arasındaki "*nedensellik bağının kesildiği*" ve mağdurun "*iradi hareketi ile tekrar içeri girip sonrasında vefat etmesinde sanığın artık bir sorumluluğunun bulunduğundan* söz edilemeyeceği" sonucuna varmıştır[70].

Nihayet Yargıtay CGK'nın 2007 yılında verdiği diğer bir kararında da lise öğrencisi maktul, üniversitenin açık spor tesisleri içerisinde yer alan ve kısmen eğik durumda olup sanık tarafından tamiratı üstlenen potaya asılması neticesinde potanın üzerine düşmesi üzerine başından yaralanmış ve kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmiştir. Bu olayda ilk derece mahkemesi, sanığı taksirle öldürme suçundan dolayı cezalandırmıştır. Kararın temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay 9. CD ise basketbol sahasının tadilat nedeniyle kapatıldığını ve sanığın kaynak işi yapılıncaya kadar potayı demir ile desteklemesini dikkate alarak sanığın alabileceği başka bir önlem olmaması gerekçesiyle sanığın eylemi ile maktulün ölümü arasında "*uygun nedensellik bağının olmadığı*" sonucuna varmıştır. İlk derece mahkemesinin verdiği direnme kararının ardından dosyayı inceleyen Yargıtay CGK da Yargıtay 9. CD'nin kararını isabetli bularak ilk derece mahkemesinin direnme kararını bozmuştur[71].

---

[70] Y. 12. CD, T. 30.11.2017, E. 2016/3264, K. 2017/9641 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 03.01.2026). Karara yönelik eleştiriler için bkz. Demirel, s. 501.

[71] YCGK, T. 02.10.2007, E. 2007/9-192, K. 2007/211. Yargıtay CGK'ya göre bu olayda, davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olan lise öğrencisi maktulün, oynayabileceği başka potalar da varken, eğik duran ve yerle bağlantı noktasındaki asfaltın kazılarak kullanılamayacak bir görüntü verilen ve bununla da kalmayıp demir bir boruyla desteklenen potanın asılmaya uygun olmadığının açıkça anlaşılmasına rağmen, tümüyle kendi kusurlu hareketi sonucunda potanın üzerine düşmesine sebebiyet vermiştir. Dolayısıyla burada sanığın da kusurunun bulunduğundan bahisle, müterafik kusur kavramından hareketle bir sonuca varmak isabetli değildir. Ayrıca CGK'ya göre, potanın etrafında herhangi bir uyarı levhası bulunup bulunmamasının da bir önemi yoktur. Zira mevcut durumda yerle bağlantı noktasındaki asfaltın kazıldığı ve altından demir bir boru ile desteklenerek eğik bir durumda bulunan potanın, asılmaya uygun olmadığı ve böyle bir davranışın tehlikeli olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Bu karara yönelik eleştiriler için bkz. Özgenç, s. 283, d.361; Demirel,

C. Değerlendirmemiz

Kanaatimizce de mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlendiği olaylarda öncelikle faillik ve şeriklik ayırımındaki gibi, fiil hâkimiyetinin kimde olduğu tespit edilmelidir. Çünkü mağdurun bizatihi kendi hareketiyle zararlı neticeye sebep olması ile mağdurun gösterdiği rızaya dayanarak üçüncü kişi tarafından zararlı neticenin gerçekleştirilmesi arasında ceza sorumluluğunun tayini için yapılacak inceleme ölçütleri açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır[72]. Gerçekten de mağdurun kendi hareketiyle zararlı neticeye sebep olduğu hâllerde, mağdur istediği anda zararlı neticenin meydana gelmesini engelleme imkânına sahiptir. Oysa mağdurun rızasına dayanarak üçüncü kişi tarafından zararlı neticenin gerçekleştirildiği olaylarda ise mağdurun sürece aktif olarak müdahalede bulunma imkânı çok azdır ya da hiç yoktur. Diğer bir anlatımla, mağdur zararlı neticeye rıza gösterdiği anda artık kaderini üçüncü kişinin eline teslim etmiş olur[73]. Ayrıca kanunda kişinin kendisi değil, bir başkası tarafından icra edilen fiil neticesinde ölmesinin (TCK m.81, m.85) veya yaralanmasının

---

s. 492, 493. Kararın isabetli olduğu yönündeki görüş için bkz. Öztürk/Erdem, s. 244, d.410.

Yargıtay CGK'nın 2021 yılında verdiği bir kararda ise lise öğrencisi olan mağdur, Büyükşehir Belediye Başkanlığına ait olan bir park içerisindeki basketbol sahasına gitmiş ve basket topuyla potaya smaç vurduğu sırada potanın üzerine devrilmesi sonucunda hayati tehlike geçirerek, ciddi kemik kırıkları ile birlikte organ işlevinin yitirilmesine sebep olacak şekilde yaralanmıştır. İlk derece mahkemesi, Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Şube Müdürü ve aynı birimde görevli Teknik İşler Sorumlusu olan sanıkları, taksirle yaralama suçundan (TCK m.89/1 ve m.89/3-b) cezalandırmıştır. Söz konusu karar Yargıtay 12. CD tarafından da onanmıştır. Fakat Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı sanıkların beraatine karar verilmesi gerekçesiyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur. Başsavcılık, "…*Hükümlüler ... ve ...'*ın *öngörülmesi mümkün bir neticeyi öngörmediklerinden, bu bağlamda taksirli hareket ettiklerinden söz etmek mümkün değildir. Hükümlüler ... ve ...'*ın *olayda kusurları bulunmamaktadır. Hükümlüler ... ve ...'*ın Süleyman Çelebi Türk Hava Kurumu Gençlik Parkı›nda konuşlu basketbol potalarının standart dışı malzemeden, bilimsel yöntemlere bağlı kalınmaksızın imal edildiği, ayıplı mal niteliğinde olan bu potaların yine zemine hatalı bir şekilde montajının yapıldığı; kaynakların hatalı yapıldığı; malzemede metal yorgunluğunun oluştuğu, bu durumun oyuncular için risk oluşturduğu konularında bilgili, eğitimli, donanımlı oldukları; bütün bunlara rağmen eylemsizlik içinde kaldıkları, müteyakkız hareket etmedikleri süreçte toplanmış kanıtlar çerçevesinde sabit değildir. Bir kişinin nitelikli bir biçimde yaralanmasıyla sonuçlanan olayın nedensel sürecinde taksirli, kusurlu hareketleriyle etkili olduklarının sabit olmadığı," görüşündedir. Genel Kurul' a göre ise somut olayda alınan bilirkişi raporundan anlaşılacağı üzere, basket potasının tekniğine uygun ve sağlam şekilde kurulmamış olup sorumlu kamu hizmeti yürütücüleri tarafından da gerekli bakım ve onarımlar yaptırılmadığından, mağdurun yaralanması, sanıklara isnat edilebilir. Dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmiştir. YCGK, T. 15.06.2021, E. 2017/695, K. 2021/278, (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 05.01.2026).

[72] Aksi görüş için bkz. Meliá, s. 375 vd.; Timpe, s. 62.

[73] Breede, s. 145.

(TCK m.86, m.87, m.89) suç olarak düzenlendiği de unutulmamalıdır[74]. Dolayısıyla konu ile ilgili değerlendirmemiz belirtilen ayırım çerçevesinde yapılacaktır.

1. Fiil Hâkimiyetinin Üçüncü Kişide (Failde) Olduğu Hâller (Rızaya Dayalı Olarak Başkası Tarafından Tehlikeye Düşürülme)

Fiil hâkimiyetinin üçüncü kişide bulunduğu olaylarda kasten işlenen suçlar ile taksirle işlenen suçlar arasında bir ayırım yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Şöyle ki kasten işlenen suçlarda mağdurun gösterdiği rızanın hukuken geçerli olup olmadığı araştırılmalıdır. Esasen ilgilinin rızası kişinin üzerinde mutlak surette tasarrufta bulunabileceği bir hak söz konusu olduğunda hukuka uygunluk sebebi teşkil etmektedir. Oysa yaşam hakkı ile vücut dokunulmazlığı üzerinde mutlak surette tasarruf edilebilecek haklardan olmadığı için ölümle veya ağır yaralanmayla sonuçlanacak eylemlere gösterilen rıza da hukuken geçerli değildir[75]. Bu sebeple burada meydana gelen neticenin üçüncü kişiye isnat edileceği sonucuna ulaşılır. Dolayısıyla aşağıdaki olaylarda gerçekleşen ölüm veya yaralanma neticesinin faile isnat edileceğini düşünmekteyiz;

Olay 6: Bir süredir bunalımda olan 25 yaşındaki (Y), 3 yıldır duygusal ilişki içerisinde bulunduğu 30 yaşındaki (E)'ye, "*ben artık yaşamak istemiyorum. Benimle gelmeye var mısın?*" der. (E) de "*seninle her yere gelirim*" yanıtını verir. Bunun üzerine (Y), (E)'ye, "*sen bir tabanca al ve benim eve gel. Önce bana, ardından da kendine sıkarsın*" der. Tabancayı temin eden (E), önce (Y)'nin kafasına doğru bir el ateş eder, sonra da silahı kafasına dayayarak bir el de kendisine ateş eder. (Y), olay yerinde hayatını kaybederken; hastaneye kaldırılan (E) ise mucizevi şekilde hayatta kalır[76].

---

[74] Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 378.

[75] Koca/Üzülmez, s. 297; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 265, 356 vd.; Özgenç, s. 370-372; Akbulut, s. 645 vd.; Demirbaş, s. 371, 372; Dülger, s. 608, 737, 738.

[76] Yargıtay CGK'nın kararına konu olan benzer bir olayda 15 yaşındaki sanık, maktule intihar etme düşüncesinden bahsettikten sonra ikili birlikte intihar etme kararı almıştır. Bunun üzerine sanık, babasına ait olan aracı izinsiz şekilde almış ve maktul ile beraber nehir kenarına gitmiştir. Ardından da aracı nehre doğru hızlı bir şekilde sürmüştür. Maktul son anda "dur" demişse de araç suya düşmüştür. Aracın suya düşmesinden sonra sanık dışarı çıkmayı başarmış ancak maktul boğularak ölmüştür. Bu olayda sanık hakkında olası kastla öldürme suçundan dolayı açılan ceza davasında ilk derece mahkemesi, eylemin doğrudan kastla işlendiğini kabul ederek sanığı kasten öldürme suçundan cezalandırmıştır. Hükmün temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 1. CD oy çokluğu ile ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır (Karşı oy kullanan bir daire üyesi olası kastla öldürme suçunun işlendiğini düşünmektedir). Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise somut olayda kasten öldürme suçunun

Olay 7: Tedavisi olmayan bir hastalığa yakalanan 19 yaşındaki (S), uzun süredir dayanılmaz acılar çekmektedir. (S), devamlı olarak babası (F)'den kendisini (S'yi) öldürmesini istemektedir. (F), oğlunun çektiği acılara daha fazla kayıtsız kalamayarak (S)'nin isteği üzerine kafasına ateş ederek onu öldürür.

Taksirle işlenen suçlarda ise çoğu durumda mağdur zararlı neticeye değil, yalnızca tehlikeli eyleme rıza göstermekte ve neticenin meydana gelmeyeceğine yönelik bir güvenle hareket etmektedir. Bu nedenle burada mağdurun rızasının varlığından bahisle bir sonuca ulaşmak makul bir yaklaşım olmayacaktır[77]. *Roxin*'e göre, somut olayın şartları, mağdurun bilinçli bir şekilde kendisine zarar veren fiili gerçekleştirdiği olaylar ile eşdeğer kabul edilebilirse, bu durumda da kişisel sorumluluk ilkesine geçerlilik tanınmalı ve meydana gelen netice üçüncü kişiye isnat edilmemelidir. Buna göre;

- Mağdur da en azından üçüncü kişi kadar tehlikeyi öngörebiliyor veya öngörmesi gerekiyorsa (tehlike bilgisinde eşitlik),
- Meydana gelen netice, araya başkaca bir sebep girmeksizin münhasıran öngörülen bu tehlikenin sonucu olarak ortaya çıkmışsa ve
- Tehlikeye maruz kalan kişi, tehlikeye maruz bırakan kişi ile aynı

değil, intihara yönlendirme suçunun oluştuğu gerekçesiyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308. maddesi uyarınca itiraz kanun yoluna başvurmuştur. Ancak CGK, failin ölümü meydana getiren icra hareketini bizzat gerçekleştirdiği ve maktulün yaşamına son verme hususundaki rızasının üzerinde mutlak biçimde tasarrufta bulunulabilecek bir hakka yönelik olmadığı için hukuken geçerli olmadığından hareketle, failin eyleminin kasten öldürme suçuna vücut verdiğine kanaat getirerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının reddine karar vermiştir. Bkz. YCGK, T. 29.06.2021, E. 2016/1323, K. 2021/314 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 08.01.2026). Farklı yönde bir değerlendirme için bkz. Eisele, Selbstgefährdung, s. 579.

[77] Roxin, Band I**,** § 11 kn.121; Hellman, s. 275, 277; Ünver, s. 312; Rönnau, s. 122; Duttge, s. 691. *Maier*'e göre de prensip olarak, rızanın hukuken geçerli kabul edilebilmesi için hem eyleme hem de neticeye yönelik olması gerekmektedir. Bkz. Maier, § 30 kn.207. Ayrıca bkz. Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.196. Aksi görüşteki *Walter*' a göre ise burada önemli olan rızanın ileride meydana gelecek zarara yönelik olması değil, bir kimsenin, eylemin zarara yol açabileceği ihtimalinin bilincinde olarak, failin zarar verebilme potansiyeli olan eylemine rıza göstermiş olmasıdır. Dolayısıyla rıza veren kişinin, eylemin kendisine zarar vereceğini kesin olarak bilmesi gerekmediği gibi, söz konusu zararı arzu etmesi veya makul bulması da gerekmez. Dolayısıyla yazar, rıza konusunda kasten işlenen suçlar ile taksirle işlenen suçlar arasında bir fark bulunmadığını düşünmektedir. Bkz. Walter, s. 677, 678. Benzer yönde bkz. Breede, s. 152; Demirbaş, s. 370. BGH'nın da tehlikeli eyleme gösterilen rızanın varlığını yeterli kabul ettiği belirtilmektedir. Bkz. Breede, s. 151.

derecede sorumlu ise (sorumlulukta eşitlik) –özellikle mağdur tehlikeyi tam olarak kavramış olup da kendi özgür iradesiyle tehlikeye maruz kalmışsa- böyle bir eşdeğerlilikten söz edilebilir[78].

Dolayısıyla örneğin, mağdurlar, kayıkçıdan kendilerini nehrin karşısına geçirmesini istemiş, kayıkçı ise nehir yükseldiği için karşıya geçmenin tehlikeli olduğunu söylemiştir. Ancak mağdurların isteklerini yenilemesi üzerine onları karşıya geçirirken kayığın devrilmesi sonucu ölmeleri nedeniyle kayıkçı sorumlu tutulamaz[79]. Ancak üçüncü kişi, tehlikeyi gizleyerek ya da önemsiz olduğunu söyleyerek mağduru ikna etmiş ise artık netice üçüncü kişiye isnat edilmelidir[80]. Dolayısıyla yukarıdaki örnekte kayıkçı, mağdurları yolculuğun tehlikeli olmadığına inandırarak kayığa bindirmişse, artık ölüm neticesinden sorumlu olur (Memel-Fall)[81]. Yine (D), cebinden çıkardığı eroini ve şırıngayı arkadaşı (E)'ye vererek ondan eroini kendisine (D'ye) enjekte etmesini istemiş ve (E) eroini enjekte ettikten bir süre sonra (D) ölmüşse, (E) ölüm neticesinden sorumlu tutulmaz. Buna karşın (E), uyuşturucu kullanma konusunda tereddüt eden (D)'nin korkularını gidererek onu ikna etmek suretiyle eroini enjekte etmiş ise (D)'nin ölümü (E)'ye isnat edilebilir[82]. Ayrıca *Roxin*'e göre, bu tür olaylarda üçüncü kişinin objektif özen yükümlülüğüne aykırı davranıp davranmadığı ve izin verilen risk içerisinde hareket edip etmediği değerlendirilerek bir sonuca varmak da uygun değildir. Zira bu olaylarda üçüncü kişi objektif özen yükümlülüğüne aykırı davranıp izin verilemeyen bir risk yarattığı için her durumda neticenin üçüncü kişiye isnat edileceği sonucuna varılacaktır[83].

---

[78] Roxin, Band I, § 11 kn.124; Roxin, Anmerkung, s. 412. Benzer yönde bkz. Meliá, s. 376-381. *Roxin*' in eşdeğerlik görüşüne yönelik eleştiriler için bkz. Breede, s. 149, 150.

[79] Roxin, Band I, § 11 kn.121, 124. Benzer yönde bkz. Meliá, s. 376.

[80] Roxin, Band I, § 11 kn.124; Roxin, Anmerkung, s. 412.

[81] Roxin, Band I, § 11 kn.121, 124. Nitekim Alman İmparatorluk Mahkemesi bu olayda yolculuğun mağdurların isteği üzerine gerçekleştirildiği, mağdurların yolculuğun tehlikesi hakkında kayıkçı ile aynı derecede bilgi sahibi oldukları, mağdurlarda yaş küçüklüğü, deneyimsizlik gibi bir hâlin bulunmadığı, kayıkçının yolculuğun tehlikesini gizlemek için herhangi bir aldatma faaliyetinde bulunmadığı, aksine kayıkçının yolculuğun tehlikeli olduğu hususunda ısrarla açıklama yapıp mağdurları vazgeçirmeye çalıştığı ancak mağdurların aralıksız ısrarı ve kişisel cesaretine yaptıkları atıf üzerine onları karşıya geçirmeyi kabul ettiği hususlarını dikkate alarak ölüm neticesinin kayıkçıya isnat edilemeyeceğine karar vermiştir. Bkz. RG, Urteil vom 03.01.1923 – IV 529/22, (https://opinioiuris. de/entscheidung/1299, Erişim Tarihi: 08.01.2026).

[82] Roxin, Anmerkung, s. 412. Ayrıca bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.121-124.

[83] Roxin, Band I, § 11 kn.122, 123.

Kanaatimizce bu görüş, mağdur ile üçüncü kişiyi tehlikeli eylemin icrası nedeniyle zararlı neticenin meydana gelmesi noktasında eşit derecede sorumlu görmesine (eşdeğerlik kriteri) rağmen neticenin üçüncü kişiye isnat edilemeyeceği sonucuna vararak tüm sorumluluğu mağdura yüklemek suretiyle objektif isnadiyet ilkesinin tehlikenin dengeli ve adil bir şekilde dağıtılması prensibine aykırılık oluşturmaktadır. Ayrıca bu tip olaylarda mağdurun neticeye rıza göstermediği ve fiil hâkimiyetini elinde bulunduran üçüncü kişinin (failin)[84] objektif özen yükümlülüğüne aykırı bir davranışta bulunduğu unutulmamalıdır[85]. Dolayısıyla burada üçüncü kişi (fail) tarafından icra edilen eylemin hukuken izin verilen risk olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğinden hareketle bir değerlendirme yapılmasının daha isabetli olacağını düşünmekteyiz[86]. Buna göre, eylem izin verilen risk teşkil ediyorsa netice faile isnat edilmemeli; aksi hâlde fail neticeden sorumlu tutulmalıdır. Zira hukuk düzeni bünyesinde kaçınılmaz olarak bir takım riskler içermesine rağmen toplumsal hayat bakımından sağlamış olduğu faydaları göz önünde bulundurmak suretiyle kara, hava ve deniz ulaşımı, inşaat sektörü, tıbbi müdahaleler, spor faaliyetleri, endüstriyel tesislerin veya maden ocaklarının işletilmesi gibi bazı faaliyetlerin yapılmasına izin vermektedir[87]. İşte öğretide geniş kabul bulan yaklaşıma göre, gerçekleştirilen eylemin hukuken izin verilen risk sınırları içerisinde yer alması hâlinde, eylem ile netice arasında nedensellik bağı bulunsa dahi meydana gelen netice faile objektif olarak isnat edilemez[88]. Bu çerçevede aşağıdaki örneklerde failin eylemi izin verilen risk olarak değerlendirilemeyeceği için neticenin faile isnat edileceği kanaatindeyiz;

Olay 8: Eski bir keskin nişancı olan (K), bir gösteri merkezinde şov yapmak için arkadaşı (H)'den, 40 metre uzaklığa gitmesini ve kafasının üzerine bir elma koymasını ister. Ardından da tabancasını çıkarır ve (H)'ye doğru nişan aldıktan sonra ateş eder. (K)'nin tabancasından çıkan kurşun (H)'nin kafasına isabet ederek onun ölümüne yol açar.

---

[84] Aksi görüşteki *Timpe*'ye göre, burada fiil hâkimiyetinin kimde olduğundan bahisle bir değerlendirme yapılması isabetli değildir. Bkz. Timpe, s. 56.

[85] *Hellman* da burada üçüncü kişinin (failin) objektif özen yükümlülüğüne aykırı bir davranışta bulunup bulunmadığı hususunun yapılacak değerlendirme açısından önemli bir yere sahip olduğunu belirtmektedir. Bkz. Hellman, s. 274.

[86] Benzer yönde bkz. Mitsch, s. 1167; Timpe, s. 53. Aksi yönde bkz. Hellman, s. 279, 280.

[87] Ünver, s. 7.

[88] Özbek, s. 65; Koca/Üzülmez, s. 139; Öztürk/Erdem, s. 241-243; Dülger/Bakdur/Özkan, s. 755 vd.; Toprak, s. 80, 81.

Olay 9: Bir zırhlı araç firmasının genel müdürü olarak görev yapan (G), aracı test etmek amacıyla içerisine biner ve personel (P)'den elindeki otomatik tüfekle kendisine doğru ateş etmesini ister. (P)'nin sıktığı kurşunlardan üç tanesi aracın camını kırarak (G)'nin kafasına isabet eder. (G) oracıkta ölür.

Olay 10: (A), arkadaşı (B)'den motosikleti ile kendisini eve bırakmasını rica eder. (B) ise yedek kaskı bulunmadığını söyler. Bunun üzerine (A), "*bir şey olmaz, sen iyi bir sürücüsün sana güveniyorum*" cevabını verir. Ardından yola çıkarlar. (B) hız sınırının üzerinde seyrederken bir viraja yaklaşırlar. (B) hızını azaltmadığı için virajı alamaz ve motoru devirir. Kaza sonrası (A) ile (B) yola savrulur. Kafasını asfalt zemine çarpan (A) ölürken, (B), kaskı bulunduğu için kurtulur.

Olay 11: Bir partiye katılan (B), yanında getirdiği eroini kendi vücuduna enjekte eder. (B)'yi gören (C) ise kolunu ona doğru uzatarak "*bana da enjeksiyon yapar mısın*?" der. Teklifi kabul eden (B) ise kalan eroini (C)'ye enjekte eder. Bir süre sonra fenalaşan (C), hastaneye kaldırılır ancak yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamayarak hayatını kaybeder.

Olay 12: Birkaç aydır spor salonuna düzenli olarak giden (G), ne kadar güçlendiğini kanıtlamak için bir gün arkadaşı (A)'dan karnına sert bir yumruk atmasını ister. (A), birkaç defa reddetmesine rağmen (G)'nin ısrarına daha fazla dayanamaz ve onun karnına sert bir yumruk atar. Bunun üzerine (G) yere yığılır ve kaldırıldığı hastanede hayatını kaybeder. Yapılan otopside (G)'nin iç organlarının patladığı için öldüğü anlaşılır.

Olay 13: Birer hız tutkunu olan (F) ile (L) bir kafede oturup sohbet ederken, (F), (L)'ye yarış yapmayı teklif eder. (L) ise teklifi kabul eder. Plana göre, kalabalık bir caddede yapılacak yarışa (F)'nin arkadaşı (N) ile (L)'nin arkadaşı (M) de yolcu olarak katılacaktır. Yarış sırasında (F), kavşağa yaklaşır ve ancak çok hızlı olduğu için aracı durduramayarak kırmızı ışıkta bekleyen başka bir araca arkadan çarpar. Kaza sonucunda (F)'nin yanında yolcu olarak bulunan (N) hayatını kaybeder[89].

Buna karşın örneğin, boksör (B) ile boksör (C) arasında kurallara uygun bir şekilde icra edilen bir boks müsabakasında aldığı darbeler sonucu üçüncü rauntta nakavt olan ve yerden kalkamayan (C), götürüldüğü hastanede hayatını kaybetmiş veya doktor (D)'nin, tıp kurallarına uygun bir şekilde

[89] Bu olayda (N)'nin ölümünün, (F)'ye isnat edilebileceği kanaatindeyiz. Aksi görüş için bkz. Karaaslan, s. 262 vd.; Dülger, s. 490, 491.

gerçekleştirdiği beyin ameliyatı sırasında 75 yaşındaki hasta (H) yaşanan komplikasyonlar nedeniyle ölmüş olabilir. İşte burada her ne kadar fiil hâkimiyeti boksör (B) ile doktor (D)'de olup mağdurlar ölüm neticesine rıza göstermese de gerek spor faaliyeti niteliğindeki boks müsabakası gerekse tıbbi müdahale izin verilen risk olarak karşımıza çıktığından, (C) ile (H)'nin ölümü boksör (B) ile doktor (D)'ye isnat edilemez[90].

2. Fiil Hâkimiyetinin Mağdurda Olduğu Hâller (Kendi İsteğiyle Kendini Tehlikeye Düşürme)

a. Temel Prensip: Kişisel Sorumluluk İlkesi

Davranışının hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve onu hukukun icaplarına göre yönlendirme yeteneği bulunan mağdurun, tehlikenin olası sonuçları hakkında tam bir bilgi sahibi olarak herhangi bir baskıya/zorlamaya maruz kalmadan özgür iradesiyle fiil üzerinde hâkimiyet kurduğu olaylarda ise kişisel sorumluluk ilkesinin uygulanarak meydana gelen neticenin, sürece mümkün kılmak ya da destek olmak şeklinde nedensel bir katkı sağlayan üçüncü kişiye isnat edilmemesi gerektiğini düşünmekteyiz. Zira bir kimse hukuk düzeninin çizdiği sınırlar içerisinde olmak koşuluyla kendisine tanınan bir hukuki menfaatten feragat ederek hür iradesiyle kendisini tehlikeye atan bir harekette bulunmuş ise meydana gelen neticeden üçüncü kişi sorumlu tutulmamalıdır. Bu kapsamda aşağıdaki olaylarda gerçekleşen ölüm veya yaralanma neticesinin faile isnat edilemeyeceğini düşünmekteyiz;

Olay 14: Örgüt mensubu (D), eğlenmek amacıyla arkadaşları ile bir bara gider ve burada rakip örgütün üyesi (F) ile karşılaşır. (F), (D)'ye saldırmak amacıyla ona doğru yürürken, (D), (F)'ye, "s*ana bir teklifim var. Birlikte Rus ruleti oynayalım. Şanslı olan hayatta kalsın*" der. (F) teklifi kabul eder. Ardından (D) cebinden çıkardığı mantar tabancasına bir adet mermi koyar ve silahı kafasına dayayıp tetiğe basar. Ancak hiçbir şey olmaz. Sonra da silahı (F)'ye uzatır. (F) silahı kafasına doğru tutup tetiğe bastığı anda silah ateş alır ve (F) ölür.

Olay 15: İş adamı (İ), avukat sevgilisi (S)'yi evine davet eder. İkili bir süre alkol aldıktan sonra (İ) cebinden çıkardığı uyuşturucu maddeyi masanın üzerine koyar. Uyuşturucuyu burnuna çektikten sonra da (S)'ye "*sen de dene*

[90] Ünver, s. 357; Mitsch, s. 1164, 1167; Oğlakcıoğlu/Özcan, s. 378. Kurala uygun bir şekilde icra edilen boks ve kafes dövüşü müsabakalarından dolayı cezai sorumluluk konusu ile ilgili ayrıntılı bir değerlendirme için bkz. Ölmez/Kılıç, s. 698 vd.

istersen. Her zamankinden" der. Bunun üzerine (S) de uyuşturucuyu burnuna çeker. Ancak bir süre sonra rahatsızlanır. Telaşa kapılan (İ), ambulansı arar. Olay yerine gelen sağlık ekini (S)'nin hayatını kaybettiğini tespit eder. Yapılan otopside (S)'nin uyuşturucu zehirlenmesinden öldüğü anlaşılır[91].

Olay 16: Tedavisi olmayan bir hastalığa yakalanan 19 yaşındaki (S), uzun süredir dayanılmaz acılar çekmektedir. (S), devamlı olarak doktoru (D)'den kendisini (S'yi) öldürmesini istemektedir. (D), (S)'nin çektiği acılara daha fazla kayıtsız kalamayarak, (S)'nin isteği üzerine, onun hızlı bir şekilde ölümüne yol açacak zehirli bir karışım hazırlar. Karışımı içen (S), yaklaşık 20 dakika sonra hayatını kaybeder.

Olay 17: (A), (B), (C) ve (D), "*Doğruluk mu, Cesaret mi?*" isimli bir oyun oynamaktadır. (A), ortadaki şişeyi çevirir ve şişenin ağzı (C)'nin olduğu yöne döner. Bunun üzerine (A), (C)'ye, "*doğruluk mu, cesaret mi?*" diye sorar. (C), "*cesaret*" şeklinde cevap verir. Ardından (A), (C)'den, karşı tarafta bulunan dördüncü katın çatısına çıkarak, hemen yanında yaklaşık 10 metre mesafede olan üç katlı binanın çatısına atlamasını ister. Bunun üzerine dört katlı binanın çatısına çıkan (C), diğer binaya atlamak isterken yere düşer. Düşmenin etkisiyle vücudunda çok sayıda kemik kırığı meydana gelen (C), yürüme yetisini kaybederek, koltuk değneklerine mahkûm olur.

Olay 18: Yıllardır aynı marka sigara içen 70 yaşındaki (S), rahatsızlanarak hastaneye kaldırılır ve kısa süre sonra da hayatını kaybeder. Yapılan otopside (S)'nin sigaranın vücudunda yol açtığı zararlı etkiler yüzünden öldüğü anlaşılır.

Olay 19: Ailesi çok zengin olan (Z), evinde bir parti verir. Partinin devam ettiği sırada (Z), konuklara, "*elimdeki bardaklardan birinde yalnızca su, diğerinde ise ölümcül bir zehir var. Yarışmaya katılan kişi bir tanesini seçip içecek. Eğer içtiği su olursa, kendisine 2 milyon TL ödül vereceğim*" der. Özel üniversitede okuyan öğrenci (Ö) ise bursunu kaybettiği için okula olan borcunu ödemek amacıyla gönüllü olarak yarışmaya katılır. Ancak seçip içtiği bardakta zehir olduğu için hayatını kaybeder.

[91] Bu olayda (İ), (S)'nin rahatsızlanmasına rağmen ambulansı aramasaydı dahi ölüm neticesi ona isnat edilemezdi. Zira salt bir kimseye uyuşturucu vermek veya temin etmek garantör yükümlülüğü doğurmamaktadır. Dolayısıyla bu ihtimalde (İ), sadece yardım veya bildirim yükümlülüğünün ihlali suçundan (TCK m.98/2) sorumlu olurdu. Benzer yönde bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.112; Demirel, s. 518, 519.

b. Kişisel Sorumluluk İlkesinin İstisnaları

(1) Genel Olarak

Kanaatimizce mağdur tehlikenin olası sonuçları ve kapsamı hakkında tam bir bilgi sahibi olarak herhangi bir zorlama/baskı olmaksızın kendi özgür iradesiyle zararlı neticeyi gerçekleştiren bir harekette bulunsa dahi;

- "üçüncü *kişinin (failin) garantörlük yükümlülüğünün bulunduğu*" ve
- "üçüncü *kişinin (failin)* özel bir dikkat ve özen yükümlülüğü altında olduğu" durumlarda kişisel sorumluluk ilkesine geçerlilik tanınmamalıdır. Aşağıda bu hâllere ilişkin açıklama yapılacaktır.

(2) Üçüncü Kişinin (Failin) Garantörlük Yükümlülüğünün Bulunması

Öğretideki hâkim görüş, üçüncü kişinin garantörlük yükümlülüğünün bulunduğu hâllerde de kişisel sorumluluk ilkesinin devreye gireceği şeklindedir[92]. Buna göre, mağdur örneğin, intihara kalkışarak bilinçli olarak kendisine zarar veren bir davranışta bulunmuşsa, artık garantör konumunda bulunan ve neticeyi önlemek için fiili olarak yapılması mümkün olan icrai davranışı yerine getirmeyen kişiye netice isnat edilemez. Buna karşın BGH'nın istikrarlı içtihatları ise aksi yöndedir[93].

Kanaatimizce de üçüncü kişinin garantör olduğu olaylarda kişisel sorumluluk ilkesinin uygulanamaması gerekir. Çünkü kanuni düzenleme uyarınca garantör konumunda olan kişi, meydana gelen neticeyi önlemekle yükümlü kılınmış olup söz konusu düzenlemede tehlikeli veya zararlı neticeye bizzat mağdurun yol açması hâlinde, garantörlük yükümlülüğünün sona ereceğine dair bir ifadeye de yer verilmemiştir (TCK m.83, m.88). Diğer bir ifadeyle, garantör açısından tehlikeli veya zararlı neticeye üçüncü kişinin yol açması ile mağdurun bizatihi kendisinin sebep olması arasında bir fark

[92] Rönnau, s. 121; Eisele, Selbstgefährdung, s. 580; Roxin, Anmerkung, s. 412; Eisele, Anmerkung, s. 278; Lasson, s. 367; Steinberg-Lieben, § 32 kn.169; Heger, Vor § 211 StGB kn.15; Roxin, Band II, § 32 kn.47; Maier, § 30 kn.181; Karaaslan, s. 261; Jäger, s. 222. Benzer yönde bkz. Heinrich, Genel Kısım – II, § 28 kn.1047. Aksi görüş için bkz. Jescheck/Weigend, s. 574.

[93] BGH, Beschluss vom 5.8.2015 – 1 StR 328/15, NJW, Heft 3, 2016, s. 176 vd.; Urteil vom 24.11.2016 – 4 StR 289/16 (LG Detmold), NStZ, Heft 4, 2017, s. 219 vd. Kararlara yönelik eleştiri için bkz. Jäger, s. 222, 223; Schiemann, s. 178, 179.

yoktur[94]. Dolayısıyla üçüncü kişi garantör konumunda ise mağdur bilinçli olarak kendisini tehlikeye sokan veya zarar veren bir harekette bulunsa bile neticeyi engellemek için normatif olarak belirlenmiş icrai davranışta bulunma yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır. Aksi hâlde meydana gelen neticeden sorumlu tutulabilir. Bu çerçevede, aşağıda verilen örneklerde ölüm neticesinin garantör konumunda bulunan üçüncü kişiye isnat edilebileceği görüşündeyiz;

Olay 20: (B), hafta sonu karısı (K) ile deniz kenarına gider. Sahilde yürüdükleri sırada aralarında şiddetli bir tartışma çıkar ve (B), (K)'ye bir tokat atar. Ardından "*kendimi öldüreceğim*" diye bağıran (K), yüzme bilmemesine rağmen denize doğru giderek kendisini sulara bırakır. Yüzme bilen (B) ise (K)'ye yardım etmez ve (K), boğularak hayatını kaybeder[95].

Olay 21: Annesi (G) ile birlikte yaşayan (Y), bir uyuşturucu bağımlısı olup yıllardır tedavi görmektedir. Bir gün (Y), kendisine uyuşturucu enjekte ettikten sonra yatağına uzanır. Bir süre sonra eve gelen (G), (Y)'yi yatağında sırt üstü uzanmış, ağzından kusmuk gelirken bulur. Ancak "*yıllardır yeter senden çektiğim*" diyerek onu yan döndürmek yerine kendi hâline bırakır. Bunun üzerine (Y) kusmuğunda boğularak ölür.

---

[94] Aksi görüş için bkz. Schiemann, s. 178; Roxin, Band II, § 32 kn.47.

[95] Bununla birlikte, burada garantör konumunda olan kişinin, TCK m.83 uyarınca ceza sorumluluğundan söz edebilmek için onun fiili olarak neticeyi önleyebilme imkânının bulunması gerektiği de unutulmamalıdır. Gerçekten de söz gelimi bu olayda koca (B) yüzme bilmiyor olsaydı ondan denize girerek karısı (K)'yi kurtarması istenemezdi. Bu durumda ancak sağlık ekiplerine ve cankurtarana haber vermesi beklenebilirdi. Bkz. Eisele, Anmerkung, s. 277; Özbek, s. 68-70. Yargıtay'ın kararına konu olan bir olayda (S) zaman zaman şiddet uyguladığı eşi (M) ile gece vakti yaşadıkları tartışma sırasında (M)'ye tokat atmıştır. Ardından (M), yüksek dozda ilaç alarak intihara kalkışmış ancak pişman olarak (S)'den kendisini hastaneye götürmesini talep etmiştir. (S) ise (M)'yi hastaneye götürmediği gibi onun telefonla başkalarından yardım almasını da engellemiştir. (M), sabahleyin eşinin işe gitmesinden yararlanarak komşularının yardımı ile hastaneye kaldırılmış fakat aldığı ilaçların etkisiyle ölür. Bu olayda ihmali davranışla kasten öldürme suçunu işlediğinden bahisle (S) hakkında açılan ceza davasında ilk derece mahkemesi "(S)'nin, (M)'nin intiharından sorumlu tutulamayacağı" gerekçesiyle beraat kararı tesis etmiştir. Yargıtay 1. CD ise "maktulün, sanık tarafından zamanında hastaneye götürülmesi hâlinde ölüm neticesinin meydana gelip gelmeyeceği hususunda bilirkişi raporu alınarak sanığın eylemi ile ölüm arasında nedensellik bağının bulunup bulunmadığı hususunun belirlenmesi" gerekçesiyle bozma kararı vermiştir. Bkz. Y. 1. CD, T. 01.07.2021, E. 2020/4794, K. 2021/11661, Özgenç, İhmali Suç, s. 325, d.45. Özgenç' e göre, bu olayda nedensellik bağı sorunu bulunmayıp (S)'nin ihmali hareketle değil, icrai hareketle kasten öldürme suçunun nitelikli hâlinden cezalandırılması gerekir. Bkz. Özgenç, İhmali Suç, s. 325, d.45.

Olay 22: 75 yaşındaki (V), kocası vefat ettikten sonra hayata küser. İntihar etmeye karar veren (V), bu isteğini özel doktor (D)'ye de bildirir. Bir gün "*kendi arzu ve isteğimle hayatıma son veriyorum*. *Beni bulduğunuzda hala hayatta olursam lütfen herhangi bir müdahalede bulunmayın*" şeklinde bir intihar notu hazırlayarak evde bulunan bütün ilaçları içer. O sırada (V)'yi kontrol etmek için eve gelen (D), (V)'nin solunumunun çok yavaş olduğunu fark eder. Ancak intihar notunu gören (D), (V)'ye herhangi bir müdahalede bulunmaz. (D), birkaç saat sonra hayatını kaybeder[96].

(3) Üçüncü Kişinin (Failin) Özel Bir Dikkat ve Özen Yükümlülüğü Altında Olması

Failin özel bir dikkat ve özen yükümlülüğünün bulunduğu hâllerde de kişisel sorumluluk ilkesine geçerlilik tanınmaması gerektiği görüşündeyiz[97] (Paternalizm Prensibi[98]). Nitekim bu hâllerde kanun koyucu örneğin, belirli bir düzeni korumak amacıyla uyulması zorunluluk arz eden emredici nitelikte düzenlemeler yapmıştır. Dolayısıyla mağdurun bilinçli olarak zararlı neticeyi gerçekleştirmesinin, bu emredici düzenlemelere aykırı davranmak suretiyle nedensel sürece katkı sağlayan üçüncü kişinin sorumluluğunu kaldırmayacağını düşünmekteyiz. Aşağıda çeşitli örnekler verilerek konuya açıklık getirilmeye çalışılacaktır.

Burada ilk olarak, ***trafik düzenine ilişkin kurallar***dan bahsetmek gerekir. Gerçekten de 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu[99] (KTK) ve Karayolları Trafik Yönetmeliği[100] (KTY) ile trafikte uyulması gereken kuralların neler olduğu ortaya konulmuştur. Nitekim 2918 sayılı KTK m.1'e göre, bu Kanunun amacı, "*karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir*." İşte mağdur fiil üzerinde hâkimiyet

[96] Öğretide bazı yazarlar, aydınlatılmış onam verilen bir hastanın, tedaviyi reddetme hakkı çerçevesinde gösterdiği rızanın hukuken geçerli kabul edilmesi gerektiğini ve pasif ötenazi olarak nitelendirilen bu durumda doktorun hareketsiz kalmasının herhangi bir ceza sorumluluğuna yol açmayacağını ifade etmektedir. Bkz. Dülger, s. 738. Aksi görüş için bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 359. Ancak belirtmek gerekir ki verdiğimiz örnekte (V), iyileşme olanağı bulunmayan bir hastalığa yakalanmadığı için bu olayda ötenazinin şartlarının gerçekleştiği de söylenemez.

[97] Aksi görüş için bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.121-124.

[98] Paternalizm prensibi ile ilgili açıklamalar için bkz. Hardtung, § 228 kn.20 vd.

[99] RG, T. 18.10.1983, S. 18195.

[100] RG, T. 18.07.1997, S. 23053 Mükerrer.

kurmak suretiyle ağır yaralanma veya ölüm şeklindeki zararlı neticeyi bizzat gerçekleştirmiş olsa bile eğer üçüncü kişi trafikte dikkat ve özen yükümlülüğü öngörmekte olup emredici bir nitelik taşıyan kurallara aykırı hareket ederek nedensel sürece dâhil olmuş ise artık meydana gelen neticenin ona isnat edilebileceğini düşünmekteyiz[101]. Bu sebeple, aşağıda verilen örneklerde üçüncü kişinin(failin), mağdurun ağır şekilde yaralanması veya ölümüyle sonuçlanan neticeden sorumlu olduğu görüşündeyiz;

Olay 23: Arabalara büyük merakı olan 19 yaşındaki (Y) bir gün mahallede sıfır model bir araç alan karşı komşuları 40 yaşındaki (H)'nin yanına gider ve (H)'ye, "*abi hayırlı olsun. Ver de şu araçla bir tur atıp geleyim. Valla araca zarar vermem*" der. (H) ise "*oğlum senin hem ehliyetin hem de yeterli şoförlük bilgin yok. Araç o kadar önemli değil ama kendine ve başkalarına zarar verebilirsin*" yanıtını verir. (Y) ise "*abi birkaç kere babamın arabasını sürmüşlüğüm var, neler olur bir tur atayım*" der. (Y)'nin ısrarlarına ve hevesli hâline daha fazla dayanamayan (H), anahtarı ona vererek bir tur atabileceğini söyler. Bunun üzerine aracın direksiyonuna geçen (Y) bir süre sonra hız yapmaya başlar ve önündeki virajı alamayarak bariyerlere çarpar. Hastaneye kaldırılan (Y), hayati tehlike geçirerek ciddi kemik kırıkları ile birlikte organ işlevinin yitirilmesine sebep olacak şekilde yaralanmıştır[102].

Olay 24: (U) bir gün iş yerine gitmek için şehir içi dolmuşuna biner. Bir süre sonra trafiğin yoğunlaşması üzerine dolmuş olduğu yerde beklemeye başlar. İşe geç kaldığını düşünen (U), dolmuş şoförü (P)'den kapıyı açmasını ister. (P)'nin kapıyı açması üzerine (U) araçtan iner ancak tam o sırada dolmuşun sağından geçmekte olan motosiklet sürücüsü (U)'ya çarpar. Çarpmanın etkisiyle yere savrulan (U) kafasını yere vurur. Hastaneye kaldırılan (U), doktorların tüm müdahalesine rağmen hayatını kaybeder[103].

Olay 25: (B), bir taksiye biner ve şoför (Ş)'ye, havaalanına gitmek istediğini söyler. Bir süre sonra da "*biraz hızlanalım* şoför bey" der. (Ş) ise "*abi hız sınırında gidiyorum zaten*" yanıtını verir. Ardından (B), "*O zaman hız*

[101] Benzer yönde bkz. Timpe, s. 56 vd.

[102] Görüşümüzle aksi yönde bkz. Schuster, § 15 kn.172; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.245. Karş. Heuchemer, § 13 kn.39. Ayrıca bkz. BayObLG, Beschluß vom 04.07.1996 – 1 St RR 81/96, NStZ-RR, Heft 2, 1997, s. 51, 52.

[103] Bu olayda her ne kadar (U), trafikte dolmuştan inmesinin tehlikeli olduğunu bilse ve kendi isteğiyle (P)'den kapıyı açmasını istese de (P), yolcuların iniş ve binişlerini yalnızca duraklarda yapmasını öngören düzenlemeye aykırı hareket ederek nedensel sürece katkı sağladığı için kanaatimizce (U)'nun ölümü (P)'ye de isnat edilebilir.

sınırının üzerine çık. Beni 15 dakika içerisinde havaalanına ulaştırırsan, sana taksimetrenin iki katı para öderim" der. Bunun üzerine (Ş) gaza basar ve hızlı gittiği için önündeki virajı alamayarak yol kenarındaki bankete çarpar. Kaza sonucunda ağır yaralanan (B) kaldırıldığı hastanede ölür[104].

Olay 26: (F), yeni aldığı spor arabasıyla kız arkadaşı (K)'nin evine gider ve ona "*haydi gel, sana birkaç tur attırayım*" der. Yolda seyir hâlindeyken (K) müziğin sesini açarak aracın cam tavanından dışarı sarkıp oynamaya başlar. Bu sırada bir kavşağa yaklaşan (F) kendisine kırmızı ışık yanmasına rağmen durmayarak devam eder ancak o sırada kavşaktan geçmekte olan (D)'nin aracına yandan vurur. Çarpmanın etkisiyle (K) savrulur ve kafasını kaldırım kenarına çarparak hayatını kaybeder.

İkinci olarak, ***iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin kurallar***a değinilmelidir. Nitekim 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (İSGK)[105] ile 4857 sayılı İş Kanunu[106] ile işçilere, aldıkları eğitim ve işverenin talimatları uyarınca gerek kendilerinin gerekse de diğer çalışanların sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürmeme yükümlülüğü; işverenlere de gerekli ekipmanları sağlama, eğitim verme, işin yürütüldüğü sırada denetleme ve gözetleme yapma gibi bazı yükümlülükler yüklendiği görülmektedir[107]. Dolayısıyla bu alanda da mağdurun (işçi) bilinçli olarak zararlı neticeyi gerçekleştirmesinin, meydana gelen neticenin bu kurallara aykırı davranarak mümkün kılmak suretiyle nedensel sürece dâhil olan üçüncü kişiye (işveren, işveren vekili, iş sağlığı ve güvenliği uzmanı vs.) isnat edilmesini önlemeyeceği kanaatindeyiz[108]. Diğer bir anlatımla, işverenlerin mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerine aykırı davranmasına rağmen sorumluluktan kurtulmak için işçinin zararlı neticeye bilerek sebep olduğu şeklindeki ifadelerine hukuken geçerlilik tanınmamalıdır. Bu çerçevede örneğin, tehlikeli bir faaliyet olduğu için ekipmanla çalışmanın gerekli olduğu bir iş dalında, işçi her ne kadar ekipmansız çalışarak bilinçli bir şekilde ölüm veya ağır yaralanmayla sonuçlanan zararlı neticeye yol açmış olsa

[104] Aksi görüşteki *Roxin*' e göre, bu örnekte meydana gelen ölüm neticesi taksi şoförüne isnat edilemez. Bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.121-123. Anılan yazarla benzer görüş için bkz. Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.245.

[105] RG, T. 30.06.2012, S. 28339.

[106] RG, T. 16.06.2003, S. 25134.

[107] Doğan, s. 166 vd. Ayrıca bkz. 6331 sayılı İSGK m.19.

[108] Benzer yönde bkz. Roxin, Band I, § 11 kn.124; Meliá, s. 381; Heger, Vor § 211 StGB kn.14, 15; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.189. Benzer yönde bkz. YCGK, T. 22.11.2022, E. 2017/607, K. 2022/727 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 26.01.2026).

bile, işveren de işçinin ekipmansız çalışmasına izin vermek, müsaade etmek veya göz yummak suretiyle, nedensel sürece katkı sağlamıştır. Dolayısıyla meydana gelen neticeden kusuru oranında sorumlu tutulmalıdır[109]. İşverenin eğitim verme ya da denetleme ve gözetleme görevlerini yerine getirmediği hâllerde de benzer sonuca ulaşmak mümkündür[110]. Bu durumda da işverenin örneğin, gerekli eğitimi vermiş olsaydım ya da denetim ve gözetim faaliyetimi ihmal etmeseydim dahi netice yine meydana gelecekti şeklindeki savunmasına itibar edilmemelidir[111]. Nitekim 6331 sayılı İSGK m.4/3'te de "Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez" ifadesine yer verilmiştir. Esasen aksi kabul, bu ilişkide üstün konumda bulunan işverenin söz konusu hükümleri bir cezasızlık sebebi yaratmak için kendi menfaatine olarak kötüye kullanmasına yol açabilir[112]. Sonuç olarak, aşağıdaki örneklerde ağır yaralanma veya ölüm neticesinin işverene isnat edilebileceği görüşündeyiz;

Olay 27: Müteahhit (M), altı katlı olup toplam yirmi dört daireden oluşacak bir bina inşa etmek amacıyla kaba inşaatı yapması için usta (U) ile anlaşır. Ardından da (U)'ya, "*yarın ofisime gelip kendin ve adamların için birer baret al*" der. (U) ise "*baret kafamızı sıkıyor, rahat edemeyiz onun içinde. Ben ekibimle birlikte yıllardır baret takmadan çalışırım*" cevabını verir. (M) ise "*peki, siz bilirsiniz*" karşılığını verir. Bir gün inşaatta çalışma devam ederken üçüncü katta tuğla taşıyan işçi (Ş)'nin ayağı kayar ve bir tuğla o sırada ikinci katta çalışmakta olan işçi (Ç)'nin kafasına düşer. Kanlar içerisinde yerde kalan (Ç), derhal hastaneye götürülür ancak doktorların tüm müdahalesine rağmen

[109] Benzer yönde bkz. Wiebauer, § 26 kn.22; Doğan, s. 169. "…*Zararlı neticenin, failin hareketinin mağdurun…hareketi ile birleşmesi sonucunda meydana geldiği durumlarda, taksirle sorumluluk şartlarının bulunup bulunmadığının belirlenmesi açısından neticeye kimin sebebiyet verdiği…nin tespit edilmesi gerekmektedir. Mağdur(un)…hareketinin…neticenin tek sebebi olduğu…durumlarda, failin hareketi ile netice arasındaki nedensellik bağının ortadan kalktığı kabul edilmelidir. Buna karşılık failin kusurlu hareketine mağdur(un)…kusurlu hareketinin eklendiği…hâllerde, nedensellik bağı kesilmeyip…aynı Kanun'un 22.maddesinin dört ve beşinci fıkralarına göre herkes kendi kusurundan dolayı ve kusuruna göre sorumlu olacaktır*…" YCGK, T. 04.05.2021, E. 2017/541, K. 2021/194 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 27.01.2026).

[110] Wiebauer, § 26 kn. 22, 23; Doğan, s. 171, 175. Aynı yönde bkz. YCGK, T. 13.11.2018, E. 2017/436, K. 2018/527 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 27.01.2026).

[111] Doğan, s. 171.

[112] *Wiebauer* de işverenlerin, işçilerin rızasını almak suretiyle iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuatta öngörülen asgari nitelikteki yükümlülüklerinden kurtulmasını önlemek için bunların herkes için bağlayıcı ve vazgeçilmez nitelikte kurallar olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Wiebauer, § 1 kn.7. Benzer yönde bkz. Doğan, s. 168.

kurtarılamayarak ölür.

Olay 28: Bir kargo firmasında şoför olarak çalışan (K) akşam arkadaşları ile buluşup içki içer. Sabah uyandığında da esrar kullanır. Ardından iş yerine gider. İşyerinin sahibi (İ), (K)'nin yalpalayarak yürümesinden ve kokusundan onun alkol ve uyuşturucu kullandığını anlar. (K) ise kendisine bakan (İ)'ye, "*ben iyiyim patron, her şey yolunda. Arkadaşlar aracı yüklemişler, ben teslimata çıkıyorum*" der. (İ) ise karşı çıkmaz. Ancak (K) bir köprünün üzerindeyken direksiyon hâkimiyetini kaybederek köprünün aşağısındaki dereye uçar. (K)'nin cesedi birkaç saat sonra kaza mahallinden 5 km. aşağıda dere kenarında bulunur[113].

Bununla birlikte, işverenin denetim ve gözetim yükümlülüğünün bir sınırının bulunduğunu da belirtmek gerekir. Diğer bir ifadeyle, işverene, işçileri sürekli bir şekilde denetleme ve gözetleme şeklinde bir görev verilmesi söz konusu olamaz[114]. Söz gelimi bir müteahhidin ya da görevlendirdiği şantiye şefinin, devamlı surette inşaatta çalışan işçilerin yanında bulunması beklenemez. Dolayısıyla örneğin, Olay 1'de müteahhit (M)'nin baretleri temin edip işçilerden kullanmalarını istemesine rağmen, (M), oradan ayrıldıktan sonra işçi (Ç)'nin bareti kafasından çıkarması ve ardından tuğlanın kafasına düşüp ölmesi veya Olay 2'de (K)'nin işyerine alkollü gelmeyip de kargo aracına bindikten sonra içki alarak içip sarhoş olduktan sonra direksiyon hâkimiyetini kaybederek kaza yapıp ölmüş olması ihtimalinde, ölüm neticesi Olay 1'de müteahhit (M)'ye ve Olay 2'de iş yeri sahibi (İ)'ye isnat edilemezdi.

Üçüncü örnek olarak, ***yapı ve inşaat faaliyetlerine ilişkin kurallar*** gösterilebilir. Nitekim İmar Kanunu[115], Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği[116], Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği[117] ve Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği[118] gibi çeşitli mevzuatta binaların taşıması gereken teknik özellikler, ruhsat aşaması ile ruhsat sonrası yapı kullanma izni sürecinde görevli idari ve teknik

[113] Öğretide de özellikle tehlikeli bir iş dalında çalışan işçinin işyerine alkollü veya uyuşturucu madde etkisinde olarak gelmesi hâlinde, işverenin o gün için söz konusu işçinin çalışmasına izin vermemesi gerektiği ifade edilmektedir. Bkz. Geller, s. 88; Doğan, s. 175.

[114] Bkz. YCGK, T. 31.03.2015, E. 2013/654, K. 2015/75 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 30.01.2026).

[115] RG, T. 09.05.1985, S. 18749.

[116] RG, T. 03.07.2017, S. 30113.

[117] RG, T. 05.02.2008, S. 26778.

[118] RG, T.18.03.2018, S. 30364 Mükerrer.

personelin görevleri gibi hususlar açıkça düzenlenmiştir[119]. Yine örneğin, 167 sayılı Yeraltı Suları Kanunu[120]'nda bir su kuyusunun hangi hâllerde açılabileceği ve bu süreçte dikkat edilmesi gereken kuralların neler olduğu gösterilmiştir[121]. Görüldüğü üzere, bu alandaki kurallar da emredici bir mahiyet taşıdığından, muhatapların kendi inisiyatifi ile bunları değiştirme veya bunlara uymama şeklinde bir tercih imkânları bulunmamaktadır. Dolayısıyla aşağıdaki örneklerde yaralanma veya ölüm neticesinin üçüncü kişiye (faile) isnat edilebileceği görüşündeyiz;

Olay 29: Deprem bölgesinde yaşayan (A), masraftan kısmak için o dönemde yürürlükte bulunan mevzuatın öngördüğü demir ve beton kalitesine uygun olmayan malzemeler kullanarak bir ev yaptırır ve ruhsat için belediyeye müracaat eder. Fen ve imar işleri müdür vekili (M) ile fen ve imar işleri memuru (Ç), mevzuata aykırı olmasına rağmen (A) tarafından kendilerine rüşvet verildiği için yapı ruhsatını düzenleyerek belediye başkanı (B)'nin onayına sunar ve (B) de kendisine sunulan belgeleri hiç kontrol etmeden yapı ruhsatını onaylar. Ancak bir süre sonra sabaha karşı saat 04.30'da 7.6 şiddetinde bir deprem meydana gelir ve (A)'nın evi yıkılır. Günler sonra (A)'nın cesedi evden çıkarılır[122].

---

[119] Tulay, s. 552.

[120] RG, T. 23.12.1960, S. 10688.

[121] Kanun'un 4. maddesine göre, "*Yeraltı suyu işletme sahaları içinde 8 inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tesbit edilir*."

[122] *Tulay* da yapı ruhsatı verme konusunda yetkili olan kişilerin objektif bir özen yükümlülüğü altında bulunduklarını belirtmektedir. Bkz. Tulay, s. 554 vd. Yargıtay'ın istikrarlı uygulamasına göre, yapı ruhsatını düzenlemek ve kontrol etmekle yükümlü olan belediye fen işleri görevlilerinin (fen işleri memuru, fen işleri müdürü veya müdür vekili vs.) mevzuata aykırı bir şekilde yapı ruhsatı düzenlemesi ve gerekli kontrolleri yapmaması hâlinde, deprem neticesinde meydana gelen ölüm ve/ya da yaralanma neticelerinden dolayı "bilinçli taksirle öldürme" suçundan sorumludur. Buna karşın belediye başkanı, belediye fen işlerinde görevli kişiler tarafından hazırlanan yapı ruhsatını en son onaylayan ve mühürleyen kişi olup belediye başkanının "*ilgili imar mevzuatı gereği yapı ruhsatı ekinde bulunması gereken belgelerin olup olmadığını ve teknik elemanlarca yapılan tespitleri kontrol etmeden önüne gelen evrakları imzalayarak onaylaması"* hâlinde görevi kötüye kullanma suçunu işlediği kabul edilmekte ve genellikle de zamanaşımı süresi dolduğundan bahisle düşme kararı verilmektedir. Bkz. Y12. CD, T. 09.12.2025, E. 2025/706, K. 2025/8735; T. 21.05.2025, E. 2024/3937, K. 2025/4716; T. 21.05.2025, E. 2024/3791, K. 2025/4715; T. 26.02.2025, E. 2024/3241, K. 2025/2079; T. 12.02.2025, E. 2024/3776, K. 2025/1501; T. 25.09.2024, E. 2023/6657, K. 2024/4608; T. 09.07.2024, E. 2023/5927, K. 2024/3778; T. 20.03.2024, E. 2022/8185, K. 2024/1329; T. 13.12.2022, E. 2020/11415, K. 2022/9941; T. 21.09.2022, E. 2020/9855, K. 2022/5877 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 01.02.2026).

Olay 30: 540 daireden oluşan büyük bir sitenin yönetim başkanlığı görevini yürüten (B), sitenin içerisinde yer alan çok sayıda ağacın sulanması amacıyla, sondaj işleri ile uğraşan (S) ile anlaşarak sitenin içerisine kuyu açtırmaya karar verir. (S)'nin yaptığı çalışması sonrası kuyu 65 metre derinliğe ulaşmasına rağmen su bulunamaz. Bunun üzerine (S), (B)'nin isteğiyle çalışmasına son verir. Ancak kuyunun ağzına herhangi bir önlem almaksızın açık bırakır. Sitede gezerken durumu fark eden (B), kuyunun ağzının açık olduğunu görerek orayı kapatmaya karar verir fakat işlerinin yoğunluğundan dolayı unutur. Bir akşam site içerisinde yürüyüşe çıkan 19 yaşındaki (Y), kuyuyu fark ederek merakla kafasını kuyunun içine uzatmak ister ancak bir anda dengesini kaybederek kuyuya düşer. Üç gün sonra (Y)'nin cesedi kuyudan çıkarılır.

Dördüncü olarak, ***silah mevzuatına ilişkin hükümler***den de bahsetmek gerekir. Nitekim 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun[123] ile Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik[124] ile silah bulundurma ve saklama sıkı koşullara tabi tutulmuştur. Buna göre, söz konusu düzenlemeler silahı bulundurana yalnızca kendisinin değil, üçüncü kişilerin de zarar görmesini engellemek için gerekli önlemleri alma yükümlülüğü yüklemiştir[125]. İşte mağdur zararlı neticeyi bilinçli olarak kendisi gerçekleştirse dahi neticenin, silah mevzuatından kaynaklanan yükümlülüklere aykırı hareket ederek mümkün kılmak, yardım etmek veya desteklemek suretiyle nedensel sürece katkı sunan üçüncü kişiye (faile) isnat edileceği kanaatindeyiz[126]. Bu duruma aşağıdaki olay örnek olarak gösterilebilir:

Olay 31: Polis memuru (P), bir doğum günü partisine katılır ve burada hemşire (D) ile tanışır. Bir süre sohbet ettikten sonra (D), (P)'den silahını kendisine vermesini ister. Ardından (P) silahı (D)'ye verir. (D) silahı incelerken silahın bir anda ateş alması üzerine kafasından vurulur. Hastaneye kaldırılan (D) kurtarılamayarak hayatını kaybeder.

Bu olayda polis memuru (P), silah kullanma bilgisi ve tecrübesi bulunmayan (D)'ye silahını vermek suretiyle silah mevzuatına aykırı davranarak neticenin meydana gelmesini mümkün kıldığı için artık kişisel

[123] RG, T. 15.07.1953, S. 8458.

[124] RG, T. 01.06.1991, S. 20888.

[125] Eisele, TK-StGB, § 13 kn.101i, 101k; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.241, 242.

[126] Benzer yönde bkz. Eisele, TK-StGB, § 13 kn.101i, 101k.

sorumluluk ilkesi uygulanmaz ve (D)'nin ölümü (P)'ye isnat edilebilir[127].

Nihayet ***niteliği gereği tehlikeli faaliyetleri*** de bu kategoriye örnek olarak göstermek mümkündür. Esasen bu tip faaliyetlerin büyük çoğunluğunda üçüncü kişinin özel bir dikkat ve özen gösterme yükümlülüğünün bulunduğu söylenebilir. Zira dikkat ve özen yükümlülüğü normatif düzenlemelerden kaynaklanabileceği gibi genel hayat tecrübesinden de doğabilir[128]. Genel hayat tecrübesinden ise toplumun, belirli faaliyetleri icra eden kimselerden beklediği dikkatli ve özenli davranma görevi kastedilmektedir[129]. İşte burada da mağdurun tehlikenin bilincinde olarak söz konusu faaliyete katılmasının, meydana gelen neticenin uymakla yükümlü bulunduğu genel tecrübe kurallarına aykırı davranan üçüncü kişiye isnat edilmesini engellemeyeceğini düşünmekteyiz. Konu ile ilgili şu örnekler verilebilir:

Olay 32: (A), arkadaşı (B) ile birlikte Go-Kart oynamaya gider. Araçlara binecekleri sırada görevli (G), (A)'nın boynunda uzun bir şal olduğunu görerek, "*hanımefendi. Şalı çıkarın lütfen, tekere dolanarak boynunuzun kırılmasına yol açabilir. Bu şekilde meydana gelen kazalarda hayatını kaybedenler var*" der. (A) ise "*bana bir şey olmaz*" diyerek araca biner. Bunun üzerine (G), gerekli hazırlıkları yaparak (A) ile (B)'yi piste çıkarır. Ancak seyir hâlindeyken (A)'nın şalı tekerin arasına sıkışır ve (A), boynu kırılarak hayatını kaybeder.

Olay 33: (S) bir lunaparka gider ve yaklaşık 30 metreye kadar çıkan korku trenine binmek ister. Ancak görevli (T), trende yalnızca bir kişilik yer bulunduğunu fakat o koltuğun da emniyet kemerinin bozuk olduğunu söyler. (S) ise "*ben yanlardan tutunurum, sorun yok*" cevabını verir. Bunun üzerine (T), (S)'nin trene binmesine izin verir. Fakat tren en tepe noktaya çıkıp bir anda aşağı doğru inişe geçtiği sırada (S) dengesini kaybederek yaklaşık 25 metreden yere düşer. Yaşanan kaza sonucunda omuriliği zarar gören (S)'nin belden aşağısı tutmaz hâle gelir.

Olay 34: Jandarma ekipleri, Palandöken kayak merkezinde pist görevlisi olarak çalışan (P)'ye, çığ beklendiği bilgisini vererek, bugün için piste kimseyi almaması gerektiğini bildirir. Bir süre sonra (B), 17 yaşındaki

[127] Benzer yönde bkz. Schuster, § 15 kn.172; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.241, 242.

[128] Koca/Üzülmez, s. 204, 205; Özgenç, s. 264; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 456-458; Akbulut, s. 568; Tulay, s. 552.

[129] Koca/Üzülmez, s. 204, 205; Artuk/Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 457, 458; Tulay, s. 552.

kızı (K) ile birlikte piste gelir ve (P)'den bilet almak ister. (P) ise çığ beklentisi nedeniyle pistin kapalı olduğunu söyler. Ancak (B)'nin ısrarına dayanamayarak, (B) ile kızı (K)'nin piste girmesine izin verir. Telesiyej ile piste çıkan baba ve kız dağdan aşağı doğru kayak yaptıkları sırada çığ meydana gelir ve karların altında kalan (B) ile (K) hayatını kaybeder.

Yukarıdaki her üç olayda da mağdurlar (A), (S), (B) ve (K)'nin tehlikenin bilincinde olduğu ve fiil üzerinde tam hâkimiyet kurduğu hususunda şüphe yoktur. Buna karşın yürütülen faaliyetlerin tehlikeli olduğu da muhakkak olup görevli (G), (T) ve (P)'nin de faaliyetin kimsenin zarar görmeden yürütülmesine ilişkin sorumlulukları bulunmaktadır. Oysa Olay 1'de ki görevli (G), (A)'nın şal ile araca binmesine; Olay 2'de ki görevli (T), (S)'nin emniyet kemeri olmayan koltuğa binmesine ve Olay 3'de ki pist görevlisi (P) de (B) ile (K)'nin piste girmesine izin vererek genel tecrübe kurallarından kaynaklanan dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmemiştir. Bu sebeple meydana gelen ölüm ve yaralanma neticelerinin onlara isnat edilebileceği kanaatindeyiz.

3. Üçüncü Kişi (Fail) ile Mağdurun Fiil Üzerinde Ortak Hâkimiyet Kurduğu Hâller

Kanaatimizce ancak mağdurun fiil üzerinde tam hâkimiyet kurarak sürecin kontrolünü elinde bulundurduğu hâllerde, kendi isteğiyle kendini tehlikeye düşürdüğünden bahsedilebilir. Dolayısıyla ortak hâkimiyet durumunda rızaya dayalı olarak başkası tarafından tehlikeye düşürülme kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşündeyiz. Bu çerçevede mağdur ile üçüncü kişinin (failin) fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurduğu olaylarda kasten işlenen suçlar ile taksirle işlenen suçlar arasında bir ayırım yapılarak kasten işlenen suçlarda mağdurun gösterdiği rızanın hukuken geçerli olup olmadığı araştırılmalıdır. Ancak ölümle veya ağır yaralanmayla sonuçlanacak eylemlere gösterilen rıza hukuken geçerli olmadığından[130], burada meydana gelen neticenin üçüncü kişiye isnat edileceği sonucuna varılacaktır. Buna göre aşağıdaki örnekte gerçekleşen ölüm neticesi üçüncü kişiye (faile) isnat edilebilir:

Olay 35: (A) ve (B) intihar etmeye karar vererek (A)'nın evinin bodrum katına gider. (A) orada bulunan gaz vanasını açmaya çalışır ama çok sıkı olduğu için başaramaz ve (B)'den yardım ister. Ardından (A) ile

[130] Koca/Üzülmez, s. 297; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 265, 356 vd.; Özgenç, s. 370-372; Akbulut, s. 645 vd.; Demirbaş, s. 371, 372; Dülger, s. 608, 737, 738.

(B) birlikte gaz vanasını açar. Bir süre sonra eve gelen (A)'nın annesi (D), onları bodrumda hareketsiz bularak ambulansı arar. (B), doktorların tüm müdahalesine rağmen kurtarılamayarak ölürken, (A) hayatta kalır[131].

Konu ile ilgili verilen en meşhur örnek ise AIDS (HIV) vakalarıdır. Buna göre, AIDS (HIV) virüsü taşıyan (H)'nin, (F) ile korunmasız olarak cinsel ilişkiye girerek hastalığı ona bulaştırması durumunda ceza sorumluluğu ne şekilde tayin edilecektir? Esasen (H), (F)'yi virüsle ilgili bilgilendirmemişse ya da (F), akıl hastalığı, yaş küçüklüğü nedeniyle ya da alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olduğu için tehlikenin sonuçlarını tam olarak anlayamayacak durumdaysa, neticenin (H)'ye isnat edileceği hususunda şüphe yoktur. Bununla birlikte, (F), (H)'nin AIDS (HIV) virüsü taşıdığını biliyor ve tehlikelinin kapsamı ve olası sonuçlarını da tam olarak kavrayacak durumdaysa öğretideki hâkim görüşe göre, netice (H)'ye isnat edilemez[132]. Kanaatimizce henüz tedavisi bulunmayan bir hastalık olduğu dikkate alındığında, mevcut durumda bir kimseye AIDS (HIV) virüsü bulaştırmak, "*iyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa neden olmak (TCK m.87/2-a)*"; virüs nedeniyle ölümün gerçekleşmesi ise "*kasten yaralama neticesinde ölümün meydana gelmesi (TCK m.87/4)*" şeklinde nitelendirilebilir[133]. Her iki durumda da mağdurun rızası hukuken geçerli olmadığından, AIDS (HIV) virüsü taşıyan kişi, durumu bilen mağdurla korunmasız olarak cinsel ilişkiye girip virüsü bulaştırırsa, meydana gelen yaralama veya ölüm neticesinin ona isnat edilebileceğini düşünmekteyiz[134].

Taksirle işlenen suçlarda ise üçüncü kişinin (failin), mağdur ile ortak hâkimiyet kurarak icra ettiği eylemin hukuken izin verilen risk

[131] Görüşümüzle aksi yönde bkz. Eisele, Selbstgefährdung, s. 579.

[132] Roxin, Band I**,** § 11 kn.133; Hellman, s. 284; Jescheck/Weigend, s. 574; Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.196; Heger, Vor § 211 StGB kn.12c; Breede, s. 147; Ünver, s. 314; Erdem, s. 86; Şenol, s. 239.

[133] Şenol, s. 240.

[134] Benzer yönde bkz. Taşkın, s. 70. Yargıtay'ın konu ile ilgili bir kararında evli olan sanık, ayrı bir ev tutarak Gürcistan uyruklu bir kadınla cinsel ilişkiye girdikten sonra AIDS (HIV) virüsü kapmış. Ardından da aynı evde zaman zaman cinsel ilişkiye girdiği reşit olmayan mağdura virüsü bulaştırmıştır. İlk derece mahkemesi kasten öldürmeye teşebbüs suçundan dolayı sanığın beraatine karar vermiştir. Yargıtay ise resmi makamlara da sorulmak suretiyle sanığın suçun işlendiği tarihten önce virüsü taşıdığını bilip bilmediği araştırılmadan kasten öldürmeye teşebbüs suçundan dolayı beraat kararı verilmesini bozma nedeni yapmıştır. Bkz. Y. 1. CD, T. 17.12.2014, E. 2013/4455, K. 2014/6303 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 15.02.2026). Ayrıca bkz. BayObLG, Urteil vom 15.09.1989 – RReg . 1 St 126/89, NJW, Heft 2, 1990, s. 131, 132.

olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğinden hareketle bir değerlendirme yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Buna göre, eylem izin verilen risk teşkil ediyorsa netice faile isnat edilmemeli; aksi hâlde fail neticeden sorumlu tutulmalıdır. Bu çerçevede örneğin, karşıdan karşıya geçmek isteyen yaya (Y), aniden yola atlayarak tehlikeli bir davranışta bulunur ve bu sırada hız sınırının üzerinde seyretmekte olan sürücü (S) de fren yapmasına rağmen duramayarak (Y)'ye çarpar. Ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılan (Y), doktorların başarılı müdahalesiyle hayatta kalır. İşte bu olayda (S), hız sınırının üzerinde giderek izin verilen risk sınırlarını aştığı için meydana gelen yaralama neticesi ona isnat edilebilir. Buna karşın (S), hız sınırına ve diğer trafik kurallarına uygun bir şekilde hareket etmiş olsaydı, hareketi izin verilen risk olarak değerlendirileceği için yaralama neticesi ona isnat edilemeyecekti. Ancak burada bir hususa dikkat etmek gerekir: yaya (Y)'nin aniden yola atlayarak kendini tehlikeye atan bir harekette bulunmuş olması, hız sınırına uygun bir şekilde seyreden (S)'nin fren yapma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla (S), (Y)'nin aniden yola atladığını görmesine ve fren yapma imkânı bulunmasına rağmen fren yapmayarak (Y)'ye çarparsa, burada hız sınırına uygun bir şekilde hareket ettiğini gerekçe göstererek sorumluluktan kurtulamaz[135].

SONUÇ

Bu çalışmada ölümle veya yaralanmayla sonuçlanan olaylarda mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmiş olmasının, bu sürece mümkün kılmak veya destek vermek suretiyle nedensel bir katkı sunan üçüncü kişinin (failin) sorumluluğuna ne şekilde etki edeceği hususu incelenmiştir. Yargı kararlarından anlaşıldığı üzere, söz konusu olaylara Türk hukukunda azımsanmayacak kadar sık rastlandığı gözlemlenmiş ancak Alman öğretisinin ve uygulamasının aksine, konunun Türk ceza hukuku öğretisinde yeterince

[135] Puppe/Grosse-Wilde, vor § 13 StGB kn.185. Yargıtay CGK'nın kararına konu bir olayda sürücü sanık, bulunduğu ilin en kalabalık caddesinde kendisine yeşil ışık yanması üzerine harekete geçmiş ancak o sırada kendisine kırmızı ışık yanmasına rağmen karşıdan karşıya geçmek için yola çıkan mağdur yayaya çarparak onu kemik kırığı oluşacak şekilde yaralamıştır. Yargıtay CGK bu olayda, "*Aydın ilinin en kalabalık caddesi üzerinde aracıyla seyir ederken ışıklı yaya geçidine geldiğinde hızını azaltması, yoğun olan yola yayaların aniden çıkabileceğini düşünerek daha dikkatli ve özenli davranması, ışıkları ve kavşağı etkin bir şekilde kontrol etmesi gerekirken, üzerine düşen özen ve dikkati göstermeyerek, yol kenarında bekleyen katılanın yola girdiğini gördüğü halde hızını azaltmadan yola devam etmesi nedeniyle sanığın da tali derecede kalan kusurundan dolayı cezalandırılmasının kabul edilmesi gerekir***"*** sonucuna varmıştır. Bkz. YCGK, T. 21.01.2014, E. 2013/405, K. 2014/22 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 19.02.2026).

tartışılmadığı ve Yargıtay' ın da konu ile ilgili istikrarlı bir uygulama geliştiremediği tespit edilmiştir. Gerçekten de incelediğimiz kararların bazılarında Yargıtay, mağdurun bilinçli olarak tehlikeyi üstlendiği olgusunu hiç dikkate almamış[136], birkaç kararında kişisel sorumluluk ilkesine ilişkin yüzeysel açıklamalarda bulunmuş[137], bazı kararlarında da kişisel sorumluluk ilkesini açıkça uygulamış[138] ve mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlenmesi objektif isnat edilebilirlik ile ilgili bir konu olmasına rağmen birkaç kararında da meseleyi nedensellik bağına atıf yaparak çözme yoluna gitmiştir[139]. Ayrıca benzer olaylarda farklı yönde içtihatta bulunduğu gibi[140], fiil hâkimiyeti tamamen üçüncü kişide (failde) iken kişisel sorumluluk ilkesine geçerlik

[136] YCGK, T. 15.02.2023, E. 2017/921, K. 2023/90 (bu kararda azınlık görüşü, –açıkça zikretmemekle birlikte- kişisel sorumluluk ilkesinin kriterleri doğrultusunda karar verilmesi gerektiği görüşündedir); T. 05.04.2022, E. 2020/320, K. 2022/241; T. 10.02.2022, E. 2021/281, K. 2022/78; T. 25.06.2020, E. 2018/135, K. 2020/317 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 25.02.2026). Burada sahte içki olaylarını ayrıca zikretmek gerekir. Yargıtay'ın istikrarlı uygulamasına göre, mağdurun sahte içki tüketmesi neticesinde ölmesi durumunda, sahte içkiyi satan sanık bilinçli taksirle öldürme suçundan (TCK m.85/1, m.22/3) sorumlu tutulmakta; hatta satıcı aynı zamanda üretici ise olası kastla öldürme suçundan (TCK m.81, m.21/2) cezalandırılmaktadır. Buna karşın mağdurların içkinin sahte olduğunu bilerek içtikleri hususu ise değerlendirmede göz önüne alınmamaktadır. Oysa Yargıtay prensip olarak, kullanıcının örneğin, aşırı dozdan ölmesi hâlinde uyuşturucu satıcısını ölümden sorumlu tutmamaktadır. Kanaatimizce bu uygulama da çelişkilidir. Esasen burada uyuşturucudan farklı olarak, sahte içkinin çok az kısmının içilmesinin bile öldürücü bir etki yaptığı şeklindeki fikre katılmamaktayız. Zira birlikte sahte içki içenlerden bir kısmının öldüğü, diğerlerinin ise hayatta kaldığı olaylar bulunmaktadır. Bkz. YCGK, T. 05.04.2022, E. 2020/320, K. 2022/241; Y. 1. CD, T. 07.10.2020, E. 2018/2225, K. 2020/2241, (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 26.02.2026). Bu nedenle hazırlanan bilirkişi raporlarının belirleyici özelliğe sahip olduğunu göz ardı etmemekle birlikte, sahte içki vakalarında da içilen dozun önemli rol oynayabileceği kanaatindeyiz. Dolayısıyla bu tür olaylarda otomatikman sanıkların ceza sorumluluğunun bulunduğunu kabul eden Yargıtay uygulamasını isabetli bulmamakta, sahte içkinin muhtevasını ortaya koyan bilirkişi raporlarının titizlikle analiz edilmek suretiyle maktulün sahte olduğunu bildiği içkileri çok fazla tükettiği için hayatını kaybettiğinin tespit edildiği olaylarda sorumluluk ilkesinin uygulanarak ölüm neticesinin sahte içkiyi satan kişiye isnat edilmemesi gerektiği görüşündeyiz.

[137] YCGK, T. 11.06.2025, E. 2022/53, K. 2025/248; T. 26.03.2025, E. 2022/254, K. 2025/139 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 27.02.2026).

[138] YCGK, T. 16.04.2025, E. 2024/494, K. 2025/165 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 28.02.2026). Ayrıca bkz. Y. 12. CD, T. 30.11.2017, E. 2016/3264, K. 2017/9641 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 01.03.2026).

[139] Y. 12. CD, T. 30.11.2017, E. 2016/3264, K. 2017/9641 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 03.03.2026); YCGK, T. 02.10.2007, E. 2007/9-192, K. 2007/211 (Özgenç, s. 283, d.361); T. 22.04.1985, E. 1985/9-410, K. 1985/228, (Ünver, s. 288, d.1110).

[140] Y. 1. CD, T. 15.04.2025, E. 2023/8169, K. 2025/2943; Y. 10. CD, T. 27.03.2014, E. 2013/13123, K. 2014/2097 (https://karararama.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 05.03.2026).

tanıyarak neticeyi üçüncü kişiye (faile) isnat etmemek[141] ve mağdur fiil üzerinde tam egemenlik kurmasına rağmen neticeyi faile isnat etmek şeklinde çelişkili kararlara da imza atmıştır[142]. Oysa bu durumun hukuki belirlilik ve hukuki güvenlik ilkeleri açısından sakınca yarattığı muhakkaktır.

Kanaatimizce Yargıtay'ın konu ile ilgili içtihat birliği sağlayamamasının temel sebebi, teorik temelli bir altyapıya sahip olmamasından kaynaklanmaktadır. Oysa istikrarlı bir uygulama ancak güvenilir ve sağlam bir teoriye dayanılarak elde edilebilir[143]. Nitekim *Feuerbach*'ın "*sabit yol gösterici ilkeler olmaksızın yapılan her türlü arama, her zaman…körü körüne bir dolaşmadır*[144]" sözü bu durumu açıkça ifade etmektedir. Dolayısıyla tespit ettiğimiz sorunun çözümü için Alman öğretisinde geniş bir kabul gören ve Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından da kırk yılı aşkın süreden beri istikrarlı bir şekilde uygulama alanı bulan fiil hâkimiyeti ayırımına dayanan sisteme, Türk hukukunda da geçerlik tanınması gerektiğini düşünmekteyiz. Bu çerçevede Yargıtay'ın mağdurun tehlikeyi bilinçli olarak üstlendiği olaylarda aşağıdaki sistematiği takip etmesini önermekteyiz:

İlk olarak, faillik ve şeriklik ayırımındaki kriterler dikkate alınarak, kimin fiil hâkimiyete sahip olduğu ve sürecin kontrolünü elinde bulundurduğu tespit edilmelidir. ***Fiil hâkimiyeti üçüncü kişide (fail) ise*** veya ***mağdur ile üçüncü kişi (fail) fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurmuşsa***, somut olaydaki suçun kasten mi yoksa taksirle mi işlendiği belirlenmelidir. Buna göre, kasten işlenen bir suç mevcutsa, mağdurun rızasının hukuken geçerli olup olmadığı değerlendirilmelidir. Esasen ölümle veya ağır yaralanmayla sonuçlanan olaylarda mağdurun rızasına hukuken değer atfedilmediğinden, meydana gelen neticenin üçüncü kişiye (faile) isnat edileceği sonucuna varılacaktır. Buna karşın taksirle işlenen suçlarda çoğu durumda mağdur neticeye değil, yalnızca tehlikeli eyleme rıza göstermekte, hatta neticenin meydana gelmeyeceğine yönelik güvenle hareket etmektedir. Dolayısıyla burada mağdurun rızasından bahisle değerlendirme yapmak isabetli olmadığından, tehlikeli eylemin izin verilen risk sınırları içerisinde yer alıp almadığına bakılmalıdır. Buna göre, üçüncü kişinin icra ettiği tehlikeli eylem, izin verilen risk sınırları içerisinde

[141] Y. 1. CD, T. 15.04.2025, E. 2023/8169, K. 2025/2943 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 07.03.2026).

[142] Bkz. Y. 1. CD, T. 30.11.2022, E. 2022/9641, K. 2022/9452 (https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, Erişim Tarihi: 08.03.2026).

[143] Bkz. Duttge, s. 692.

[144] Bkz. Duttge, s. 692.

kalıyorsa, meydana gelen netice üçüncü kişiye isnat edilemez. Buna karşın söz konusu eylem izin verilen risk olarak nitelendirilemiyorsa, netice üçüncü kişiye (faile) isnat edilebilir.

Fiil hâkimiyetinin mağdurda olduğu hâllerde ise mağdurun tehlikenin olası sonuçları ve kapsamı hakkında tam bir bilgi sahibi olduğu sonucuna varılırsa, kişisel sorumluluk ilkesi uygulanarak meydana gelen netice, sürece mümkün kılmak, destek vermek ya da yardım etmek suretiyle nedensel bir katkı sağlayan üçüncü kişiye isnat edilemez. Ancak mağdur akıl hastalığı, yaş küçüklüğü, uyuşturucu veya alkol gibi madde etkisinde olduğu ya da failin üstün bilgisi nedeniyle araç konumuna indirgendiği için davranışının sonuçları tam olarak anlama kabiliyetine sahip değilse, kişisel sorumluluk ilkesi devre dışı kalacak ve üçüncü kişi (fail) neticeden sorumlu tutulacaktır. Öte yandan mağdur fiil hâkimiyetine sahip olup tehlikenin olası sonuçları ve kapsamı hakkında tam bir bilgi sahibi olsa dahi;

- "Üçüncü kişinin garantörlük yükümlülüğünün bulunduğu" ve
- "Üçüncü kişinin özel bir dikkat ve özen yükümlülüğü altında olduğu" durumlarda

kişisel sorumluluk ilkesine geçerlilik tanınmamalı ve meydana gelen netice, sürece mümkün kılmak, destek vermek ya da yardım etmek suretiyle nedensel bir katkı sağlayan üçüncü kişiye isnat edilmelidir.

KAYNAKÇA

Akbulut, Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2024.

Artuk, M. Emin/Gökcen, Ahmet/Alşahin, M. Emin/ Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 17. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2023.

Breede, Jan, "Die einverständliche Fremdgefährdung", Berliner Rechtszeitschrift, 3. Jahrgang, Ausgabe 2/2022, s. 141-155.

Czimek, Christopher, Anmerkung zu BGH, Beschluß vom 05.05.2021 – 4 StR 19/20 (LG Frankenthal (Pfalz)), Neue Zeitschrift für Strafrecht, 2022, Heft 2, s. 102-105.

Demirbaş, Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2024.

Demirel, Muhammed, Çifte Özen Anlayışı Çerçevesinde Taksirli Suçtan Doğan Ceza Sorumluluğu, Seçkin Yayınevi, Ankara 2022.

Derksen, Roland, "Strafrechtliche Verantwortung für fremde Selbstgefährdung", Neue Juristische Wochenschrift, 1995, Heft 4, s. 240-241.

Doğan, Koray, Birden Fazla Kişinin Kusurlu Hareketinin Nedensel Olduğu İş Kazalarında Cezai Sorumluluğun Tayini, Seçkin Yayınevi, Ankara 2023.

Duttge, Gunnar, Anmerkung zu BGH, Urteil vom 20.11.2008 – 4 StR 328/08 (LG Konstanz), Neue Zeitschrift für Strafrecht, 2009, Heft 12, s. 690-692.

Dülger, Murat Volkan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2025.

Dülger, Murat Volkan/Bakdur, Merve/Özkan, Onur, "Ceza Hukukunda Objektif İsnadiyet", Ceza Hukuku Dergisi, 2020, C. 15, S. 44, s. 747-787.

Eisele, Jörg, Anmerkung zu BGH, Beschl. vom 05.08.2015 – 1 StR 328/15, Juristische Schulung, 2016, Heft 3, s. 276-278 (Anmerkung).

Eisele, Jörg, "Freiverantwortliches Opferverhalten und Selbstgefährdung",

Juristische Schulung, 2012, Heft 7, s. 577-584 (Selbstgefährdung).

Eisele, Jörg, § 13 StGB, in: Tübingen Kommentar Strafgesetzbuch (TK-StGB), 31., neu bearbeitete Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2025 (TK-StGB).

Erdem, Mustafa Ruhan, "Cinsel İlişki Yoluyla Başkasına HIV Bulaştırmanın Cezalandırılabilirliği Sorunu", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 2004, C. VIII, S. 1-2, s. 73-91.

Eschelbach, Ralf, § 222 StGB, in: BeckOK StGB, 68. Edition, Verlag C. H. Beck, München 2026.

Frisch, Wolfgang, "Selbstgefährdung im Strafrecht Grundlinien einer opferorientierten Lehre vom tatbestandsmäßigen Verhalten", Neue Zeitschrift für Strafrecht, 1992, Heft 1, s. 1-7 (Selbstgefährdung im Strafrecht).

Frisch, Wolfgang, "Selbstgefährdung im Strafrecht -2.Teil- Grundlinien einer opferorientierten Lehre vom tatbestandsmäßigen Verhalten", Neue Zeitschrift für Strafrecht, 1992, Heft 2, s. 62-67 (Selbstgefährdung im Strafrecht -2.Teil-).

Geller, Anja, "Arbeitschutz bei Arbeitnehmern unter Drogeneinfluss", Arbeitsschutz in Recht und Praxis, 2025, Heft 3, s. 84-89.

Greco, Luís, "Strafrechtliche objektive Zurechnung als System", Juristische Schulung, 2023, Heft 11, s. 993-1001.

Hardtung, Bernhard, § 222 StGB, in: Münchener Kommentar zum Strafgesetzbuch (MüKoStGB), Band 4, 5. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2025.

Heger, Martin, Vor § 211 StGB, in: Strafgesetzbuch Kommentar (Lackner/Kühl/Heger StGB), 31., neu bearbeitete Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2025.

Heinrich, Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım – I, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, (Editör: Ünver, Yener). (Genel Kısım – I).

Heinrich, Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım – II, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, (Editör: Ünver, Yener). (Genel Kısım – II).

Hellman, Uwe, "Einverständliche Fremdgefährdung und objektive Zurech-

nung", Festschrift für Claus Roxin zum 70. Geburtstag am 15. Mai 2001, Walter De Gruyter, Berlin 2001, s. 271-285 (Herausgeber: Schünemann, Bernd/ Achenbach, Hans/ Bottke, Wilfried/ Haffke, Bernhard/ Rudolphi, Hans-Joachim).

Heuchemer, Michael, § 13 StGB, in: BeckOK StGB, 68. Edition, Verlag C. H. Beck, München 2026.

Jahn, Matthias, Anmerkung zu BGH, Urteil vom 20.11.2008 – 4 StR (328/08), Juristische Schulung, 2009, Heft 4, s. 370-371.

Jescheck, Hans-Heinrich/ Weigend, Thomas, Lehrbuch des Strafrechts Allgemeiner Teil, 5. Auflage, Duncker & Humblot, Berlin 1996.

Jäger, Christian, Anmerkung zu BGH, Urteil vom 24.11.2016 – 4 StR 289/16 (LG Detmond), Neue Zeitschrift für Strafrecht, 2017, Heft 4, s. 219-223.

Karaaslan, Reşit, "Ölüm Veya Yaralanma İle Sonuçlanan Yasadışı Araba Yarışlarının Olası Kast-Bilinçli Taksir Ayrımı Ve Objektif İsnadiyet Teorisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2019, C. 32, S. 145, s. 203-272.

Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2025.

Kretschmer, Joachim, "Die Rechtfertigungsgründe als Topos der objektiven Zurechnung", Neue Zeitschrift für Strafrecht, 2012, Heft 4, s. 177-184.

Kühl, Kristian, "»Wer einen Menschen tötet« – Der objektive Tatbestand des Toschlags gemäß § 212 StGB", Juristische Arbeitsblätter, 2009, Heft 5, s. 321-327.

Lange, Julian/ Wagner, Emanuel, "Fremdtötung oder eigenverantwortliche Selbstschädigung?", Neue Zeitschrift für Strafrecht, 2011, Heft 2, s. 67-69.

Lasson, Maximillian, "Eigenverantwortliche Selbstgefährdung und einverständliche Fremdgefährdung Überblick über einen nach wie vor aktuellen Streit in der Strafrechtsdogmatik", Zeitschrift für das Juristische Studium, 1. Jahrgang, Ausgabe 4/2009, s. 359-368.

Maier, Stefan, § 30 BtMG in: Betäubungsmittelgesetz Kommentar (Weber/ Kornprobst/Maier BtMG), 7. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2025.

Meliá, Manuel Cancio, "Opferverhalten und objektive Zurechnung", Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, 1999, Vol. 111, Issue 2, s. 357-387.

Mitsch, Wolfgang, "Das erlaubte Risiko im Strafrecht", Juristische Schulung, 2018, Heft 12, s. 1161-1168.

Oğlakcıoğlu, Mustafa Temmuz, § 30 BtMG, in: Münchener Kommentar zum Strafgesetzbuch (MüKoStGB), Band 7, 4. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2022.

Oğlakcıoğlu, Mustafa Temmuz/Özcan, Mustafa Enes, "Squid Game – eine (nicht nur) materiell-strafrechtliche Betrachtung", Juristische Arbeitsblätter, 2022, Heft 5, s. 376-382.

Otto, Harro, Grundkurs Strafrecht, 4. Auflage, Walter de Gruyter, Berlin 1992.

Özgenç, İzzet, "İhmali Suç Teorisi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2021, C. XXV, S. 4, s. 303-378.

Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 21. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2025.

Ölmez, Gökhan/Kılıç, Ali Şahin, "Boks ve Kafes Dövüşü Müsabakalarında Gerçekleştirilen Spor Kurallarına Uygun Davranışların Suç Teorisi Bakımından Değerlendirilmesi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2021, C. XXV, S. 2, s. 669-710.

Özbek, Veli Özer, "Ceza Hukukunda Nedensellik Bağlantısı ve Neticenin Objektif Yüklenebilirliği Teorisi", Ceza Hukuku Dergisi, 2007, C. 2, S. 5, s. 47-71.

Özbek, Veli Özer, Doğan, Koray ve Bacaksız, Pınar, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 16. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2025.

Öztürk, Bahri/ Erdem, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 25. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2025.

Puppe, Ingeborg, "Die Lehre von der objektiven Zurechnung und ihre Anwendung – Teil 2", Zeitschrift für das Juristische Studium, Ausgabe

6/2008, s. 600-609.

Puppe, Ingeborg/ Grosse-Wilde, Thomas, vor § 13 StGB, in: Strafgesetzbuch Kommentar (Kindhäuser/Neumann/Paeffgen/Saliger, NK-StGB), 6. Auflage, Nomos, Baden-Baden 2023.

Renzikowski, Joachim, "Eigenverantwortliche Selbstgefährdung, einverständliche Fremdgefährdung und ihre Grenzen – Besprechung zu BGH v. 20.11.2008 – 4 StR 328/08", Onlinezeitschrift für Höchstrichterliche Rechtsprechung zum Strafrecht, 2009, 10. Jahrgang, Heft 8, s. 347-355.

Roxin, Claus, Anmerkung zu BGH, Urteil vom 14.02.1984 – 1 StR 808/83 (LG Ulm), Neue Zeitschrift für Strafrecht, 1984, Heft 9, s. 410-412 (Anmerkung).

Roxin, Claus, Strafrecht Allgemeiner Teil Band I, 4. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2006. (Band I).

Roxin, Claus, Strafrecht Allgemeiner Teil Band II, Verlag C. H. Beck, München, 2003. (Band II).

Rönnau, Thomas, "Grundwissen – Strafrecht: Einverständliche Fremdgefährdung", Juristische Schulung, 2019, Heft 2, s. 119-123.

Satzger, Helmut, "Die sog. »Retterfälle« als Problem der objektiven Zurechnung", JURA – Juristische Ausbildung, 2014, Vol. 36, Issue 7, s. 695-706.

Schiemann, Anja, Anmerkung zu BGH, Beschluss vom 5.8.2015 – 1 StR 328/15, Neue Juristische Wochenschrift, 2016, Heft 3, s. 176-179.

Schuster, Frank, § 15 StGB, in: Tübingen Kommentar Strafgesetzbuch (TK-StGB), 31., neu bearbeitete Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2025.

Schweiger, Theresa, "Anfängerklausur – Strafrecht: Eine Feier mit tödlichen Folgen", Juristische Schulung, 2023, Heft 7, s. 647-654.

Stark, Gabriele L., "Fortgeschrittenenklausur – Strafrecht: Tod im Yoga-Retreat", Juristische Schulung, 2023, Heft 3, s. 234-241.

Steinberg-Lieben, Detlev, § 32 StGB, in: Tübingen Kommentar Strafgesetzbuch (TK-StGB), 31., neu bearbeitete Auflage, Verlag C. H. Beck, München

2025.

Şenol, Feruzan, "Kasten Yaralama Sonucu Ölüme Neden Olma Suçunda Nedensellik ve Objektif İsnadiyet", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2025, C. 74, S. 1, s. 199-271.

Taşkın, Ozan Ercan, "Korunma Tedbiri Alınmaksızın Gerçekleşen Cinsel İlişki Yoluyla HIV Virüsünün Bulaştırılmasında Manevi Unsurun Belirlenmesi Sorunu", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2008, S. 79, s. 61-72.

Timpe, Gerhard, "Eigenverantwortliche Selbstgefährdung und einverständliche Fremdgefährdung", Juristische Rundschau, Vol. 2014, Issue 2, s. 52-63.

Toprak, Ufuk, "Ceza Hukukunda Objektif İsnadiyet", Terazi Hukuk Dergisi, 2012, Y. 7, S. 65, s. 78-84.

Tulay, M. Emre, "Objektif Özen Yükümlülüğü Üzerine Değerlendirmeler Özelinde Bayram Otel Davası", Risk Toplumunun Ceza Hukuku Alanında Ortaya Çıkardığı Sorunlar, 6. Kore-Türk Ceza Hukuku Sempozyumu, Suweon, Güney Kore, 24 - 27 Eylül 2024, TÜBA Yayınları, Ankara 2025, s. 541- 558 (Editör: Özgenç, İzzet).

Ünver, Yener, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, Beta Yayınları, İstanbul 1998.

Von der Meden, Philip, "Objektive Zurechnung und mittelbare Täterschaft", Juristische Schulung, 2015, Heft 1, s. 22-28.

Zafer, Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m.1-75, 8. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2021.

Walter, Tonio, "Die Lehre von der „einverständlichen Fremdgefährdung" und ihre Schwächen – eine Verteidigung der Rechtsprechung", Neue Zeitschrift für Strafrecht, 2013, Heft 12, s. 673-680.

Weber, Klaus/ Dietsch, Antje, § 13 BtMG, in: Betäubungsmittelgesetz Kommentar (Weber/Kornprobst/Maier BtMG), 7. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2025.

Wiebauer, Bernd, § 26 GewO, in: Gewerbeordnung und Ergänzende Vorschiften (Landmann/Rohmer GewO), Band I, 94. Ergänzungslieferung, Verlag

C. H. Beck, München 2025.

1. Finansal Destek Beyanı | Financial Support Statement

Bu çalışma herhangi bir finansal destek almadan gerçekleştirilmiştir. | This research received no financial support.

2. Çıkar Çatışması Beyanı | Conflict of Interest Statement

Yazar, çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir. | The author declare no conflict of interest.

3. Etik Kurul Onayı | Ethics Committee Approval

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir. | Ethics committee approval was not required for this study.

4. Yazar Katkı Beyanı | Author Contributions

Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was solely authored by the writer.

5. Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı | Research and Publication Ethics Statement

Yazar, çalışmada akademik etik kurallara uyulduğunu ve herhangi bir etik ihlal bulunmadığını beyan etmektedir. | The author declare that all ethical guidelines for research and publication have been followed and that no violations have occurred.

6. İntihal Taraması ve Hakemlik Süreci | Plagiarism and Peer Review Statement

Makale, intihal programıyla taranmış ve çift kör hakemlik sürecinden geçmiştir. | This article was screened by plagiarism detection software and evaluated through a double-blind peer-review process.